

panostaja

TILINPÄÄTÖS

ja tietoa sijoittajille

2020

2020 TILINPÄÄTÖS JA TIETOA SIJOITTAJILLE

TILIKAUDELTA 1.11.2019–31.10.2020

SISÄLLYS

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

- 4 Panostaja Oyj:n hallituksen toimintakertomus
- 13 Tunnuslukujen laskentakaavat

TILINPÄÄTÖS 2020

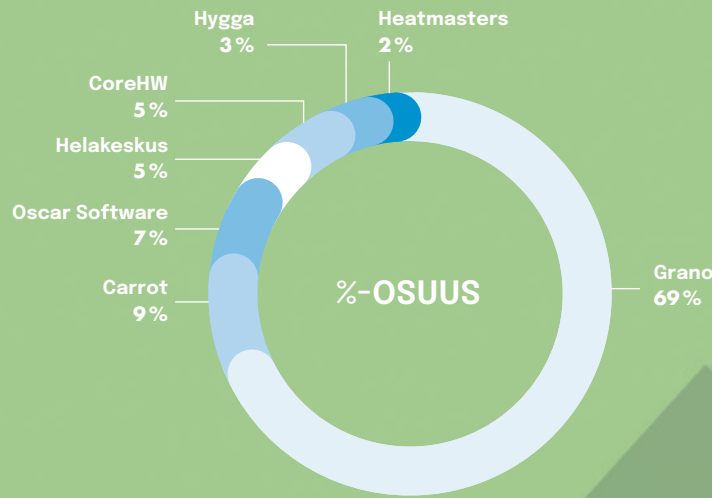
- 14 Konsernin tuloslaskelma
- 15 Konsernin tase
- 16 Konsernin rahavirtalaskelma
- 17 Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
- 19 Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot
- 45 Emoyhtiön tuloslaskelma

- 45 Emoyhtiön tase
- 46 Emoyhtiön rahoituslaskelma
- 46 Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot
- 51 Emoyhtiön hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelyksi ja voitonjaoksi
- 52 Tilintarkastuskertomus

SIJOITTAJATIETOA

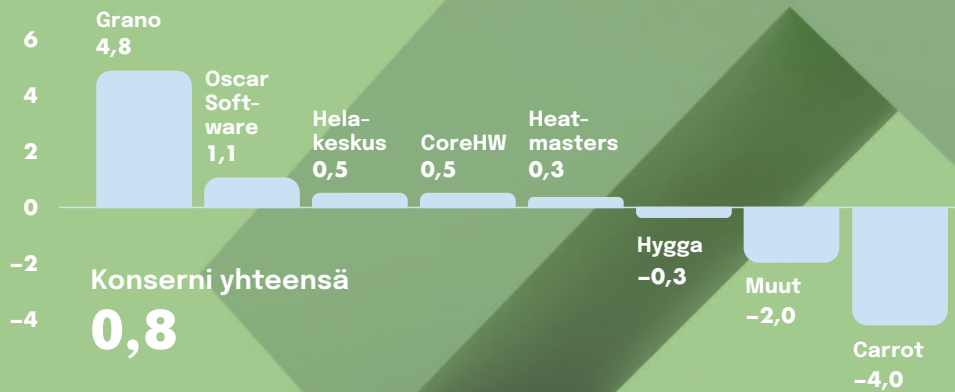
- 57 Tietoa osakkeista
- 57 Hallinto ja yhtiökokous
- 58 Osakkeen kurssikehitys ja osakasmäärän kehitys
- 59 Suurimmat osakkeenomistajat

LIKEVAIHDON JAKAUMA

LIKEVOITON JAKAUMA

M€

PANOSTAJA-KONSERNI

LIKEVAIHTO
159 M€

TILIKAUDEN TULOS
-3,4 M€

HENKILÖSTÖ
1 558

	31.10.2020	31.10.2019
Liikevaihto, M€	159,0	182,9
Liikevoitto, M€	0,8	3,8
Tulos ennen veroja, M€	-1,8	1,9
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista, M€	-3,0	0,6
Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista, M€	-0,4	2,0
Tilikauden tulos, M€	-3,4	2,5
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, €	-0,08	0,03
Oma pääoma/osake, €	0,82	0,96

Panostaja Oyj:n hallituksen toimintakertomus

KONSERNIN TALOUDELLINEN KEHITYS

Panostaja-konsernin liikevaihto oli päättyneellä katsauskaudella 159,0 milj. euroa (182,9 milj. euroa). Viennin osuus liikevaihdosta oli 9,1 milj. euroa eli 5,8 % (8,2 milj. euroa eli 4,0 %).

Seitsemästä sijoituskohteesta kaksi ylitti vertailukauden kumulatiivisen liikevaihtotason. Merkittävin liikevaihdon heikkenemiseen vaikuttanut tekijä oli toisella neljänneksellä alkaneen korona-pandemian aiheuttama markkinaepävarmuus ja kysynnän lasku. Erytisen voimakkaasti koronan vaikutukset näkyivät Granon painotuotteiden kysynnässä.

Liikevoitto heikkeni ja oli 0,8 milj. euroa (3,8 milj. euroa). Katsauskauden tulosta rasittaa Carrot -segmentistä tehty 3,3 milj. euron liikearvon arvonalentumistappio. Katsauskauden liikevoiton heikkenemiseen vaikutti erityisesti Granon osalta korona-pandemiasta aiheutunut kysynnän lasku. Toisaalta niin Granossa kuin muissakin yhtiöissä tehtiin myös merkittäviä kustannusten sopeutustoimia muun muassa lomautuksin ja kulusäästöin, joilla pandemian aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia saatiin vaimennettua. Konsernin vertailukauden tulokseen sisältyy Granon YT-neuvotteluihin liittyvä kuluvaraus 1,0 milj. euroa sekä toiminnanohjausjärjestelmien uudelleenjärjestelyihin liittyvä 0,9 milj. euron arvonalentuminen ja Ecosir Groupin myyntivoitto 1,6 milj. euroa. Vertailukauden liikevoiton ylitti viisi sijoituskohtetta seitsemästä.

Tappio myydyistä liiketoiminnoista oli -0,4 milj. euroa. Konsernin tuloslaskelma ei sisällä vertailuvuodelta 2019 myytyjen liiketoimintojen tuloslaskelmaa vaan niiden tulos on konsernin tuloslaskelmassa erotettu riville Tulos myydyistä ja lopetetusta liiketoiminnoista.

Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat -2,8 milj. euroa (-2,1 milj. euroa). Konsernin maksuvalmius parani ja liiketoiminnan kassavirta oli 23,6 milj. euroa (10,8 milj. euroa) positiivinen.

Konsernin henkilöstön määrä tilikaudella oli keskimäärin 1 728 (1 969). Tilikauden lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 1 558 (1 895).

Emoyhtiö Panostaja Oyj:n liikevaihto oli 0,0 milj. euroa (0,0 milj. euroa). Liiketappio oli -2,0 milj. euroa (2,9 milj. euroa). Emoyhtiön tilikauden tappio oli -4,4 milj. euroa (4,4 milj. euroa).

COVID-19 VAIKUTUKSET

Koronapandemian vaikutukset Panostajan ja sen sijoituskohteiden liiketoimintaan alkoivat maaliskuun puolivälissä, kun pandemia ja sen leviämisen estämiseksi tehdyt sulkutoimet ja rajoitukset leikkasivat kysyntää ja aiheuttivat yleistä epävarmuutta. Sekä globaalit että Suomen talouskasvua kuvaavat ennusteet ovat laskeneet merkittävästi pandemian puhjettua. Panostaja sijoituskohteineen ryhtyi heti pandemian alkaessa toimiin henkilöstönsä turvaamiseksi erilaisin järjestelyin. Tapaamisrajoitukset

ja etätyöt otettiin käyttöön mahdollisuuksien mukaan. Tämän lisäksi yhtiöt ovat vastanneet laskeneeseen kysyntään säästöillä ja lomautuksilla. Yhtiöissä on myös tehty laajasti toimia rahoituksen turvaamiseksi kriisin mahdollista pitkittymistä varten. Tällaisia toimia ovat mm. rahoituksen joustot mukaan lukien lainanlyhennysten siirrot, fisikaaliluontoisten maksujen maksuaikojen täysimääräinen käyttö ja aktiivinen toiminta saamisten kotiuttamiseksi.

Panostaja testaa aineettomat ja aineelliset hyödykkeet arvonalentumisen varalta, kun on viitteitä siitä, että niiden arvo saattaa olla alentunut. Liikearvo ja muut taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan arvonalentumisen varalta vähintään vuosittain. Arvonalentumistestausta varten liikearvo ja vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Panostaja on tunnistanut riskin arvonalentumiselle tietyissä sijoituskohteissaan ja laatinut arviot näiden tulevista näkymistä. Näiden laskelmien pohjalta Carrot-segmentin liikearvosta on kirjattu 3,3 milj. euron arvonalentuminen.

KONSERNIRAKENNE

TILATUKKU

Panostaja allekirjoitti 9.4.2020 sopimuksen Tilatukku Group Oy:n osakekannan enemmistön myynnistä toimivalle johdolle. Panostajan omistusosuus Tilatukku Group Oy:stä on ollut 60 prosenttia. Kaupassa Panostaja luopui omistuksestaan kokonaan. Kaupan jälkeen Tilatukku Group jatkoi itsenäisenä yrityksenä ja Tomi Pirinen sen toimitusjohtajana.

PANOSTAJA-KONSERNIN LIKETOIMINTASEGMENTIT

Panostaja-konsernin segmentointi perustuu enemmistöomistuksessa oleviin sijoituskohteisiin. Sijoituskohteita myös seurataan erillisinä liiketoimintoina. Panostajan enemmistöomistuksessa olevat sijoituskohteet muodostavat yhtiön liiketoimintasegmentit joiden lisäksi on Muut-segmentti, jossa raportoidaan konsernin emoyhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät. Panostaja -konsernin liiketoimintasegmentit ovat Grano, Helakeskus, Hygga, Heatmasters, CoreHW, Carrot ja Oscar Software sekä Muut. Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin.

GRANO

Grano on Suomen monipuolisin sisältöpalvelujen osaaaja, joka toteuttaa asiakkaan myyntiä, brändiä ja tulosta edistäviä markkinoinnin ja viestinnän ratkaisuja digistä printtiin. Yhtiön palvelut kattavat kaikki liiketoimintaa tukevat sisältöhankkeet alusta

loppuun, luovasta suunnittelusta tuotantoon, julkaisuun, tulosten mittaamiseen ja aineistonhallintaan – kaikissa asiakkaan kohdeyleisölle olennaisissa digi- ja printtikanavissa. Grano palvelee Suomessa yli 20 paikkakunnalla. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Helsingissä. Lisäksi konsernilla on toimintaa Tallinnassa. Konsernin toimitusjohtajana toimii Pekka Mettälä. Panostajan omistusosuus konsernista oli katsauskauden lopussa 55,2 %.

Granon palveluiden kysyntä vaihteli tilikauden 2020 aikana voimakkaasti sekä eri kvartaalien että eri tuotealueiden välillä. Maaliskuusta lähtien korona-pandemian aiheuttama kysynnän selkeä lasku pudotti tilausmääriä. Neljännellä neljänneksellä kysyntätilanne taas parani edelliseen kvartaaliin verrattuna. Liiketoiminnoista katsauskaudella voimakkaimmin kasvoivat pakkaus- ja etikettiliiketoiminta, käännöspalvelut, sähköiset aineistonhallintaratkaisut sekä valomainokset. Perinteisten arkkipainamisen tuoteryhmien liikevaihto jäi noin neljänneksen vertailuvuoden tasosta. Suurkuva-tuotelinjan kysynnän laskua saatiin kompensoitua vaihtoehtoisilla liiketoimintamahdollisuuksilla, kuten valmistamalla terveydenhuollossa ja koronaviruspotilaiden hoidossa käytettyjä suojaesiliinoja. Paino- ja tulostuspalveluiden laskun myötä Granon kokonaisliikevaihto supistui 15% ja oli 109,9 milj. euroa (129,7 milj. euroa).

Granon liikevoitto toteutui liikevaihdon laskusta huolimatta hivenen vertailukautta paremmalla tasolla ollen 4,8 milj. euroa (4,1 milj. euroa). Laskevaa liikevaihtoa saatiin merkittävästi kompensoitua toteutetuilla laajoilla henkilöstön lomautuksilla sekä kiinteiden kustannusten leikkauksilla. Vertailukauden tulosta rasittaa YT-neuvotteluihin liittyvä kuluvaraus 1,0 milj. euroa sekä yrityksen toiminnanohjausjärjestelmien uudelleenjärjestelyihin liittyvä 0,9 milj. euron arvonalentuminen.

Yhtiössä käynnistettiin syyskuussa 2020 yt-neuvottelut, joissa tavoitellaan toiminnan rakenteellista ketteröittämistä ja asiakaskeksyyden kasvattamista. Neuvottelut saatiin päätökseen marraskuun alussa. Neuvottelujen tuloksena toimintojen uudelleenjärjestelyt tulevat tarkoittamaan kokonaisuudessaan arviolta 96 työtehtävän päättymistä. Uudelleenroolitusten myötä näistä arviolta 20 henkilöllä työt jatkuvat uudessa roolissa. Toimintojen uudelleenjärjestelyillä ja tehostamisella tavoitellaan noin 3,4 miljoonan euron vuosittaisia kustannussäästöjä, joista tilikaudella 2021 arvioidaan toteutuvan noin miljoona euroa. Täysi vaikutus koko tilikauden kannattavuustasoon tavoiteltavilla säästöillä on ensimmäisen kerran tilikaudella 2022. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 940 (1 089).

HELAKESKUS

Suomen Helakeskus Oy on Seinäjoella toimiva kalustehelojen keskeinen tukkukauppa Suomessa. Yhtiö maahantuo, markkinoi ja myy kaluste- ja huonekaluteollisuuden helatarvikkeita. Yhtiö kuuluu Suomen Helasto -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 100 %. Suomen Helakeskus Oy:n toimitusjohtajana toimii Martti Niemi.

Helakeskuksen liikevaihto heikkeni vertailuvuoden tasosta n. 6% ollen 7,6 milj. euroa (8,0 milj. euroa). Markkinatilanne säilyi tilikauden aikana kohtuullisena, vaikkakin korona-pandemian myötä kasvanut yleinen epävarmuus heikensi näkymiä. Yhtiössä jatkettiin tuotevalikoiman laajentamista sekä terävöittämistä, mistä syystä mm. lopetettiin kuluttajavalojen välitysmyynti. Yhtiö myös avasi uudet kotisivut tilikauden aikana ja jatkoi verkkokaupan kehittämistä. Laskeneesta myynnistä huolimatta kannattavuus saatiin tilikaudella kuitenkin säilytettyä tiukan kulukontrollin ansiosta vertailuvuoden tasolla 0,5 milj. eurossa. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 18 (19).

HYGGA

Hygga tarjoaa täysin uudenlaista toiminnanohjausjärjestelmää lisensioituna palveluna julkisen ja yksityisen puolen hammas- ja perusterveydenhoitoon. Yhtiöllä on myös Helsingin Kampissa uudenlaisen palvelukonseptin hammaslääkäriasema, jonka toiminta perustuu yhtiön omaan toiminnanohjausjärjestelmään. Hammaslääkäriaseman toiminta perustuu asiakaslähtöiseen toimintatapaan, jossa asiakkaille tarjotaan kaikki hammashuollon palvelut yhdellä käynnillä, laadukkaasti ilman jonoja. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Jussi Heiniö. Panostajan omistusosuus konsernista on katsauskauden lopussa 79,8 %.

Hyggan liikevaihto supistui katsauskaudella 4,7 milj. eurosta 4,1 milj. euroon. Hyggan liikevoitto heikkeni liikevaihdon laskun myötä -0,3 milj. euroon (-0,2 milj. euroa). Liikevaihdon pieneneminen johtuu pitkälti Kampin klinikan laskeneesta liikevaihdosta.

Klinikkaliiketoiminnan osalta markkinatilanne on koko vuoden ollut erittäin haastava, vaikkakin korona-pandemian 1. aallon jälkeen kesän aikana oli näkyvissä selkeää kävijämäärien nousua. Klinikkaliiketoiminnan katsauskauden merkittävin tapahtuma oli yhtiön Helsingin kaupungin kanssa 1.6.2020 solmima sopimus suun terveydenhuollon ostopalvelujen tuottamisesta. Sopimuksen kokonaisarvon Hygga arvioi olevan noin 23 miljoonaa euroa. Palvelutuotanto alkaa 1.11.2020.

Lisenssiliiiketoiminnan osalta näkymät ovat edelleen valoisat Suomessa ja etenkin kansainvälisesti. Korona-pandemia vaikutti kuitenkin siihen, että uusien sopimusten eteneminen oli pysähdyksissä lähes koko vuoden ajan, asiakkaiden keskittyessä kiireelliseen terveydenhuoltoon. Yhtiön mielenkiinto kotimaassa on varsinkin yleisterveydenhuollon palveluratkaisujen kehittämisessä, ja siihen liittyvät pilottihankkeet ovat käynnissä tällä hetkellä Raumalla ja Porvoossa. Syyskuussa Hyggan lisenssiliiiketoiminnan kerrottiin olevan mukana Keski-Suomen sairaanhoitopiirin vetämässä Aster-hankkeessa. Asterissa kehitetään perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalitoimen yhdistävää uutta tietojärjestelmää sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön. Hygga vastaa hankkeessa suun terveydenhuollon potilastietojärjestelmän sekä Hygga Flow -toiminnanohjausjärjestelmän toimittamisesta. Kansainvälisessä

lisenssiliiketoiminnassa Hygga Flow on otettu käyttöön Hollannissa ja Ruotsissa. Myös Italia ja Sveitsi ovat olleet kiinnostuneita. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 79 (58).

HEATMASTERS

Heatmasters Group tarjoaa metallien lämpökäsittelypalveluja Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa. Heatmastersin Suomen toimipisteet sijaitsevat Hollolassa, Varkaudessa ja Turussa. Konsernilla on lisäksi toimipisteitä Virossa ja Puolassa. Panostajan omistusosuus konsernista on 80,0%. Heatmasters Group Oy:n toimitusjohtajana toimii Ilkka Mujunen.

Heatmastersin liikevaihto säilyi haastavista markkinaolosuhteista huolimatta lähes vertailukauden tasolla ollen 4,0 milj. euroa (4,2 milj. euroa). Keväällä puhjennut korona-pandemia vei pohjan suunnitellulta liikevaihdon kasvulta. Mm. Nesteen Kilpilahden suurseisokki peruuntui korona-pandemian takia. Toisaalta Varkauden toimipisteen uunituksissa oli poikkeuksellisen vilkas kesäkausi, mikä osaltaan kompensoi tilannetta. Erityisen voimakkaasti korona-pandemia vaikutti laiteliiketoiminnan kysyntään, kun asiakkaiden investointiepävarmuus vähensi laitekauppaa maailmalla. Liikevaihdon laskusta huolimatta yhtiön tulos jopa hivenen parani vertailukaudesta tiukan kulukurin sekä sopeuttamistoimien ja henkilöstön joustavuuden ansiosta 0,3 milj. euroon (0,2 milj. euroa). Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 35 (38).

COREHW

CoreHW Oy on vuonna 2013 perustettu yritys, joka tarjoaa korkean lisäarvon suunnittelupalveluita RF IC -toimialueella toteutetaan RF-mikropiirejä ja antennitekniologiaa sekä tarjoamalla niihin liittyviä konsultointipalveluita. Yhtiön liiketoiminta jakaantuu suunnittelupalveluihin, konsultointiin sekä omien mikropiirien ja lisensoitavien teknologioiden (IP) kehitykseen. CoreHW:lla on toimistot neljällä paikkakunnalla: Tampereella, Helsingissä, Oulussa ja Turussa. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Tomi-Pekka Takalo. Panostajan omistusosuus segmentistä on katsauskauden lopussa 61,1 %

CoreHW:lle tilikausi 2020 oli hyvä: liikevaihto kasvoi yli 40 % ja oli 8,1 milj. euroa (5,7 milj. euroa). Vuosi eteni pitkälti suunnitelmien mukaan eikä korona-pandemialla ollut juuri vaikutusta jo sovittujen projektien toimituksiin. Kansainväliseen uusasiakashankintaan pandemialla oli sen sijaan hidastava vaikutuksensa. Kysyntä yhtiön suunnittelupalveluille on ollut korkealla tasolla eikä muutosta ole näkyvissä. Tilikauden aikana CoreHW aloitti yhteistyön kolmen uuden merkittävän asiakkaan kanssa, myös suunnittelupalveluiden tilauskanta uudelle tilikaudelle on vahva. Yhtiön ensimmäisen oman tuotteen, sisäpaikannukseen tarkoitetun CoreHW RABBIT -antennikytkimen, kehitykseen investoitiin edelleen voimakkaasti katsauskauden aikana. Yhtiön sisätalopaikannusteknologian evaluointiratkaisuja on toimitettu loppuvuodesta lukuisille kansainvälisille asiakkaille, ja asiakaspalaute on ollut erinomaista. Yhtiö onnistui rekrytoimaan useita uusia osaajia tilikauden aikana, vaikka kilpailu osaavista asiantuntijoista on kovaa. CoreHW:n liikevoitto oli 0,5 milj. euroa (0,4 milj. euroa). Oman tuotteen myynti- ja markkinointipanostukset sekä rekrytoinnit rasittavat osaltaan katsauskauden tulosta. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 72 (56).

CARROT

Carrot Palvelut Oy -konserni tarjoaa valtakunnallisesti laadukkaita henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja ulkoistuspalveluita ja toimii strategisena HR-kumppanina asiakkailleen. Carrot työllistää vuosittain tuhansia eri toimialojen osaajia, palvelee erilaisissa rekrytointitarpeissa sekä toimii asiakkaiden kumppanina laajemmissa ulkoistusprosesseissa. Yhtiön asiakkaita ovat mm. rakentamisen, teollisuuden ja logistiikan alan yritykset. Carrotin pääkonttori on Helsingissä ja sillä on toimipisteitä yli kymmenellä paikkakunnalla Suomessa. Yhtiön toimitusjohtajana toimi Jouni Arolainen 16.3.2020 asti. Yhtiön nykyinen toimitusjohtaja on Tessa Koivunen. Panostajan omistusosuus segmentistä on katsauskauden lopussa 74,1 %.

Carrotin katsauskauden liikevaihto oli 14,5 milj. euroa (20,8 milj. euroa) ja operatiivinen liiketappio -0,7 milj. euroa (-0,4 milj. euroa). Yhtiön raportoitu liikevoitto -4,0 milj. euroa sisältää 3,3. milj. euron liikearvon arnonalentumiskirjauksen. Markkinoiden kysyntä on ollut katsauskaudella pääosin matalalla tasolla ja korona-pandemian vaikutukset ovat olleet merkittäviä. Rakentamisen toimialalla on projektien aloitukset hidastuneet, samoin asiakaspalveluiden toimialalla on rajoitukset heikentäneet Carrotin palveluiden kysyntää. Tilikauden aikana yhtiössä toteutettiin uuden toimitusjohtajan johdolla kannattavuuden palauttamiseen ja liikevaihdon kasvattamiseen tähtäävä ohjelma. Myös digitalisaation suhteen otettiin merkittäviä edistysaskelia, kun mm. koko rekrytointiprosessi digitalisoitiin. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 277 (476).

OSCAR SOFTWARE

Oscar Software Oy on toiminnanohjausjärjestelmien (ERP) kehitykseen ja erilaisten liiketoimintapalvelujen tarjontaan erikoistunut ohjelmistopalveluyritys. Monipuolisten toiminnanohjausjärjestelmien lisäksi Oscar tarjoaa taloushallinto- ja HR-palveluita sekä verkkokaupan ohjelmistoja ja verkkoliiketoiminnan palveluita. Oscarilla on laaja asiakaskanta, johon kuuluu pk-yrityksiä eri toimialoilta. Yhtiöllä on noin 800 asiakasta ja sen pääkonttori on Tampereella sekä toimipisteet Helsingissä ja Turussa. Yhtiön toimitusjohtajana toimi Simo Salminen 25.5.2020 asti. Yhtiön nykyinen toimitusjohtaja on Riikka Kivimäki. Panostajan omistusosuus segmentistä on katsauskauden lopussa 54,5 %.

Oscar Softwaren katsauskauden liikevaihto kasvoi 9 % ja oli 11,0 milj. euroa (10,1 milj. euroa). Sekä ERP-ohjelmistoliiketoiminnan että talouden ulkoistuspalveluiden kysyntätilanne on ollut tilikauden aikana pääosin hyvä. Korona-pandemiasta huolimatta suurin osa asiakkaista on jatkanut normaalia kehittämistä yhtiön kanssa. Asiakkaiden päätöksentekoon varsinkin uusissa ERP-hankinnoissa on koronalla sen sijaan ollut selvästi hidastava vaikutus. Liikevoitto kasvoi merkittävästi vertailukaudesta ja oli 1,1 milj. euroa (0,2 milj. euroa). Liikevoiton kasvua selittää sisäinen toiminnan tehostaminen asiakaslaskutuksen lisäämiseksi ja kustannusten karsimiseksi. Lisäksi korona-pandemian myötä katsauskaudella toteutettiin merkittäviä sopeuttamistoimia, mm. rekrytoinneista pitkälti pidättäytyttiin, mikä lyhyellä aikavälillä nostaa kannattavuutta. Seuraavan tilikauden aikana on tarkoitus jälleen vahvistaa yhtiön resursseja rekrytoinneilla ja keskittyä erityisesti asiakaskokemuksen kehittämiseen. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 127 (131).

MUUT

Muut -segmentin liikevaihto säilyi lähellä vertailukauden tasoa. Katsauskaudelta raportoi kaksi osakkuusyhtiötä, Gugguu Group Oy ja Spectra Yhtiöt Oy. Raportoitavien osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus katsauskaudella oli 0,2 milj. euroa (0,2 milj. euroa), joka esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

RAHOITUS

Liiketoiminnan kassavirta parani ja oli 23,6 milj. euroa (10,8 milj. euroa). Maksuvalmius säilyi hyvänä. Konsernin rahavarat olivat 34,3 milj. euroa (16,4 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 64,0 milj. euroa (53,7 milj. euroa). Nettovelkaantumisaste nousi ja oli 90,1 % (67,5 %). Nettovelat kasvoivat noin 20,2 milj. euroa IFRS 16 standardin käyttöönoton myötä. Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat -2,8 milj. euroa (-2,1 milj. euroa), eli 1,8 % (1,1 %) liikevaihdosta.

Panostajalla on käytössään 15,0 milj. euron yritysostolimiitti, josta voidaan nostaa kolmen vuoden pituisia lainoja Panostajan tekemien yritysostojen rahoittamiseksi ja/tai lisäsjoiutuksiin konserniin kuuluviin yhtiöihin. Yritysostolimiitistä on nostamatta 15,0 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusaste oli katsauskauden lopussa 33,6 % (41,3 %). Oman pääoman tuotto oli -4,6 % (3,1 %). Sijoitetun pääoman tuotto laski 0,5 %:iin (3,8 %).

INVESTOINNIT SEKÄ KEHITYSMENOT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat katsauskaudella 4,7 milj. euroa (7,9 milj. euroa), eli 3,0 % (4,3 %) liikevaihdosta. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin. Kehitysmenoja aktivoitiin tilikaudella 2,8 milj. euroa (1,6 milj. euroa).

LÄHIPIIRILAINAT JA -VASTUUT

Tilinpäätöshetkellä ei ollut lainoja lähipiiriin kuuluville yhtiölle. Johdolle annettujen lainojen summat ja pääasialliset lainaehdot ovat esitetty liitetiedossa 35.

RISKIT

Konserni ottaa hallittuja riskejä hyödyntääkseen liiketoimintamahdollisuudet optimaalisella tavalla. Konsernin tavanomaiset liiketaloudelliset riskit liittyvät sijoituskohteiden markkina- ja kilpailutilanteeseen, asiakas- ja toimittajariskeihin sekä yrityskauppoihin ja näiden rahoitukseen liittyviin riskeihin.

Panostajan seitsemän enemmistöomistuksessa olevaa sijoituskohdetta toimivat erilaisilla toimialoilla. Tavoitteena on, ettei konsernin taloudellinen tulos ole olennaisesti riippuvainen yksittäisen sijoituskohteen kehityksestä ja tuloksesta, mutta suhdan- netilanteesta riippuen ja sijoituskohteen kasvaessa sen merkitys koko konsernin kannalta korostuu, jolloin riski voi olla olennainen. Konsernin taloudellinen tulos ja kehitys eivät ole normaalisti yksittäisestä asiakkaasta riippuvainen, mutta yksittäisen sijoituskohteen tulokseen ja kehitykseen yhden tai useamman merkittävän asiakkaan menettämisellä voi olla taloudellisia vaikutuksia.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen yleisellä suhdannekehityksellä ja erityisesti Suomen talouden kehityksellä voi olla merkittävä vaikutus. Konsernin tulokseen ja kehitykseen vaikuttavat myös kausiluonteisuus. Liiketoimintojen kausivaihtelut vaikuttavat siten, että tavanomaisesti vuoden ensimmäinen vuosipuolisko on heikompi kuin vuoden jälkimmäinen vuosipuolisko. Kilpailutilanteen jatkuva muutos kuten hintakilpailu ja yksittäiselle sijoituskohteelle tulevat uudet kilpailijat voivat vaikuttaa konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, vaikka konserni ja sen sijoituskohteet kehittävät jatkuvasti toimintojaan kilpailutilanteen mukaisesti. Lisäksi eri sijoituskohteiden liiketoiminnassaan käyttämien raaka-aineiden hinta- ja saatavuusriskit voivat vaikuttaa merkittävästi yksittäisen sijoituskohteen taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, muttei normaalisti merkittävästi koko konsernin kehitykseen ja tulokseen.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen ei normaalisti ole merkittävää vaikutusta valuuttakurssi-, korko-, rahoitus- ja luottotappioriskillä, mutta yksittäisen sijoituskohteen taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen näillä riskeillä voi olla merkittävä vaikutus. Konserni ja sen eri sijoituskohteet ovat pyrkineet suojautumaan näiltä riskeiltä merkittävilta osin eri tavoin, mutta aina suojaaminen ei ole mahdollista.

Konsernin henkilöstöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli avainhenkilöiden ja henkilöstön rekrytoinneissa tai sitouttamisessa epäonnistutaan.

Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka voi johtua negatiivisesta julkisuudesta tai olla seurausta jonkin toisen riskin toteutumisesta, voi vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Maineriskejä hallitaan muun riskienhallinnan lisäksi eettisen yrityskulttuurin ylläpitämisellä, oikea-aikaisella ja riittävällä viestinnällä, compliance -toiminnalla ja -ohjeistuksella, sidosryhmien odotusten ymmärtämisellä sekä kriisinhallinnan toimintasuunnitelmillä.

Ympäristöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konserni huomioi ympäristöasioihin liittyvän lainsäädännön ja sen mukanaan tuomat vastuut erityisen huolellisesti ja pyrkii toiminnassaan noudattamaan kestäväen kehityksen periaatteita. Konsernin tiedossa ei ole mitään merkittäviä ympäristöasioihin liittyviä riskejä.

Konsernilla on laaja vakuutusturva, joka kattaa aineelliset vahingot vakuutusehtojen mukaisesti. Omaisuusriskien vakuutustasoa seurataan säännöllisesti. Takuu-, keskeytys-, tuotevastuu- ja korjausriskeihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin yhtiöt pyrkivät varautumaan näihin riskeihin panostamalla toimitusketjun hallintaan, oman toiminnan laatuun ja tuotekehitykseen sekä riskien säännönmukaiseen arviointiin. Mikäli mahdollista nämä riskit katetaan myös vakuutusturvalla.

Yrityskauppoihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin tavoitteena on kasvaa myös yritysostojen kautta. Yritysostoihin liittyvää konsernin taseeseen kirjattua liikearvoa on n. 88,0 milj. euroa. Liikearvoa ei poisteta säännöllisesti vuosittain,

vaan poistojen sijaan tehdään arvonalentumistestaus vähintään vuosittain tai silloin, kun on viitteitä arvonalentumisesta. Arvoja tarkistetaan normaalisti viimeisen vuosipuoliskon aikana budjetointiprosessin yhteydessä. Tällaisesta muutoksesta saattaisi aiheutua liikearvojen alaskirjaustarvetta.

Viranomaisten määräykset voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen. Konsernissa ja eri sijoituskohteissa seurataan määräyksien muutoksia ja niihin pyritään reagoimaan ennakolta mikäli mahdollista.

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 6. helmikuuta 2020 Tampereella. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin viisi (5), ja valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvälle toimikaudelle hallitukseen valittiin uudelleen Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen sekä Kalle Reponen.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että tilintarkastajien lukumääräksi vahvistetaan yksi (1).

Yhtiökokous päätti, että tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy valitaan tilintarkastajaksi toimikaudeksi, joka päättyy vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Lauri Kalaskari.

Todettiin vastuuvapauden myöntämisen tilikaudelta 1.11.2018–31.10.2019 koskevan seuraavia henkilöitä: Hallituksen jäsenet Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen ja Hannu-Kalle (Kalle) Reponen sekä toimitusjohtaja Juha Sarsama ajanjaksolla 1.11.2018–31.12.2018 ja toimitusjohtaja Tapio Tommila ajanjaksolla 1.1.2019–31.10.2019. Yhtiökokous päätti myöntää vastuuvapauden yllä mainituille hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajille.

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2018 – 31.10.2019 ja päätti, että päättyneeltä tilikaudelta osakkeenomistajille maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi yhtiökokous päätti, että hallitus valtuutetaan päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 4 700 000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan ja että valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille kullekin 20.000 euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia (1 %) yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti

(1 %) yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiökokous päätti edelleen, että hallituksen jäsenten matkakulut korvataan Verohallinnon vahvistaman kulloisenkin matkakorvausperusteiden enimmäismäärän mukaisena. Puheenjohtaja esitteli yhtiökokoukselle hallituksen ehdotuksen hallituksen valtuuttamisesta päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä seuraavin ehdoin:

Hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 5.200.000 osaketta, mikä vastaa noin 9,9 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä Nasdaq Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan.

Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen).

Valtuutus kumoaa varsinaisen yhtiökokouksen 31.1.2019 antaman valtuutuksen päättää omien osakkeiden hankkimisesta. Valtuutus on voimassa 5.8.2021 saakka.

Yhtiön hallitus piti välittömästi yhtiökokouksen päättyttyä järjestäytymiskokouksen, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson.

OSAKEPÄÄOMA JA OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52 533 110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 110 824 kappaletta (tilikauden 193 594 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,2 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 1.2.2019 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2019 yhtiön johdolle osakepalkkioidena yhteensä 28 325 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 16.12.2019 yhteensä 12 195 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna. Panostaja luovutti yhtiökokouksen 6.2.2020 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 13.3.2020 yhteensä 13 514 kappaletta, 5.6.2020 yhteensä 14 368 kappaletta ja 4.9.2020 yhteensä 14 368 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen päätöskurssi vaihteli tilikauden aikana 0,51 euron (alin noteeraus) ja 1,00 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 5.807.553 kappaletta, mikä edustaa 11,1 % osakekannasta. Osakkeen lokakuun 2020 päätöskurssi oli 0,71 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo lokakuun 2020 lopussa oli 37,2 milj. euroa (40,8 milj. euroa). Yhtiöllä oli lokakuun 2020 lopussa 4.697 osakkeenomistajaa (4.464).

HALLITUKSEN EHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE

Yhtiön hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 0,03 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4.700.000 euroa. Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään 5.2.2021 Tampereella.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Ei merkittäviä katsauskauden jälkeisiä tapahtumia.

NÄKYMÄT TULEVALLE TILIKAUDELLE

Yrityskauppamarkkinalla on edelleen tarjolla paljon uusia kohteita ja markkina on siten aktiivinen. Omistujajärjestelyjen ja kasvumahdollisuuksien hyödyntämisen tarve pk-yrityksissä säilyy, mutta markkinoiden suuri likviditeetin määrä ja myyjien kohonneet hintaodotukset tekevät kuitenkin toimintaympäristöstä haastavamman yritysostojen toteuttamiselle. Jatkamme edelleen strategiaamme mukaisesti uusien mahdollisten sijoituskohdeiden kartoittamista ja myös irtaantumisten mahdollisuuksia arvioidaan osana sijoituskohteiden omistajastrategioita.

Eri sijoituskohteiden kysyntätilanteen arvioidaan kehittyvän lyhyellä aikavälillä seuraavasti:

- CoreHW:n ja Oscar Softwaren kysyntätilanne on hyvä.
- Granon, Hyggan, Helakeskuksen ja Heatmastersin kysyntätilanne on tyydyttävä.
- Carrotin kysyntätilanne on heikko.

Yllä esitetty kysyntätilanne sisältää epävarmuutta mahdollisen COVID-19 pandemian vaikeutumisen osalta. Tämä voi vaikuttaa etenkin Granon, Carrotin ja Hyggan tulevaan kehitykseen ja siten muuttaa merkittävästi ja nopeasti yllä esitettyä arviota.

MUITA KUIN TALOUDELLISIA TIETOJA KOSKEVA SELVITYS

Tässä selvityksessä annamme tiedot miten Panostaja huolehtii konsernina ympäristöasioista, sosiaalisista asioista sekä työntekijöistä, ihmisoikeuksista ja korruption vastaisesta toiminnasta.

Panostajan hallitus hyväksyy selvityksen vuosittain. Selvityksen antaa emoyhtiö koko konsernin laajuudessa 1.11.2019 – 31.10.2020 väliseltä ajanjaksolta.

Perustuen EU:n direktiiviin (2014/95/EU), kirjanpitolaki edellyttää pörssiyrityksiä raportoimaan edellä mainituista asioista. Kustakin asiasta yhtiön tulee kertoa mm. seuraavista asioista:

- toimintaperiaatteet (politiikat) sekä sovelletut riittävän

huolellisuuden turvaavat menetelmät (DD)

- riskit ja riskienhallinta
- tulokset
- tärkeimmät, liiketoiminnalle merkitykselliset muut kuin taloudelliset *KPI –tunnusluvut

YMPÄRISTÖ	SOSIAALISET ASIAT JA TYÖNTEKIJÄT	IHMIS-OIKEUDET	KORRUPTION TORJUNTA
Sähkönkulutus	Työturvallisuus ja -terveys	Ihmisoikeudet	Korruption ja lahjonnan vastainen toiminta
Hiilijalanjälki	Sairauspoissaolot	Eettiset ohjeet	Eettiset ohjeet
	Työntekijöiden koulutus	Koulutuksiin osallistuminen	Koulutuksiin osallistuminen
	Henkilöstön tyytyväisyys		

*KPI eli Key Performance Indicator tarkoittaa tässä Panostajan määrittämää tunnuslukua muista kuin taloudellisista tiedoista.

Panostajan yhtiöissä pyritään noudattamaan jatkuvan parantamisen periaatetta. Tämä tarkoittaa systemaattista lähestymistapaa ongelmaan tai haasteeseen sekä niiden mahdollisiin aiheuttajiin. Oikeiden resurssien avulla suunnitellaan ja toteutetaan ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet. Edellä mainittujen lisäksi seurataan ja analysoidaan tuloksia varmistaen näin onnistuminen ja kestävä toiminta.

Panostaja on julkaissut konsernin eettisen ohjeistuksen nettisivuillaan. Eettinen ohjeistus sisältää ohjeita periaatteista, käytännöistä ja velvollisuusistamme liiketoimintaympäristöömme, työntekijöitämme, liikekumppaneitamme ja yhteiskuntaa kohtaan.

LIIKETOIMINTAMALLI

Panostaja on sijoitusyhtiö, joka kehittää aktiivisena omistajana suomalaisia pk-yrityksiä. Panostajalla omistaminen on aktiivista kumppanuutta, johdon työn kehittämistä, kasvupotentiaalin tunnistamista ja potentiaalisen saavuttamisen mahdollistamista. Panostajalle kasvu ja omistaminen ovat vastuullista ja pitkäjänteistä työtä menestyksen eteen.

Panostaja etsii aktiivisesti yrityksiä, joilla on terve talous, ja joiden se uskoo nousevan yhtiön antaman tuen avulla alansa kärkijoukkoon. Panostaja tarjoaa yritykseen työkaluja, jotka tukevat liiketaloudellista osaamista ja strategista johtamista. Panostaja on yrityksen kumppani myös rahoituksen hankinnassa ja yrityskauppojen toteutuksessa. Omistusajan omistaja-arvon kasvu realisoituu kehitysvaiheen jälkeen toteutettavassa irtaantumisessa.

Taloudellinen vastuu konsernissa tarkoittaa jatkuvaa pyrkimystä kannattavaan toimintaan. Kannattava toiminta mahdollistaa jatkuvan kehittymisen liiketoiminnan kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi. Se on myös edellytys sille, että konserni pystyy pitämään huolta henkilöstöstä, suorittamaan velvoitteensa yhteiskunnalle ja muille yhteistyökumppaneille sekä kantamaan vastuuta ympäristöasioiden kehittamisestä. Panostajassa nou-

datetaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia.

Taloudellinen tavoite tulee saavuttaa vastuullisin ja eettisin keinoin - ympäristö- ja sosiaalinen vastuu huomioon ottaen. Vastuullinen toiminta kestävän kehityksen periaatteella on pitkällä tähtäimellä kannattavan liiketoiminnan kulmakivi.

YMPÄRISTÖASIAT

Panostaja-konserni tuntee vastuunsa ympäristöasioissa ja pyrkii jatkuvasti vähentämään ympäristön kuormitusta sekä vaalimaan kestävän kehityksen periaatteita. Panostajan merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät sähkönkulutukseen, painomateriaalien käyttöön, tuotteiden jakeluun ja kuljetuksiin. Panostajassa pyritään estämään ja minimoimaan haitalliset ympäristövaikutukset tehokkaalla toiminnalla ja materiaalien käytöllä sekä vastuullisella hankinnalla. Konsernissa suojellaan ja ylläpidetään ympäristöä noudattamalla ympäristölainsäädäntöjä, parantamalla toimintojen energiatehokkuutta sekä vähentämällä jätteiden määrää. Aihealue sisältyy Panostajan eettiseen ohjeistukseen. Panostajan tytäryhtiöllä Granolla on käytössä sertifioitu ympäristöhallintajärjestelmä ISO14001:2015. Standardin mukaisesti noudatetaan jatkuvan parantamisen periaatteita. Muiden tytäryhtiöiden osalta Panostaja kehittää riittävän huolellisuuden turvaavia menetelmiä.

Panostajassa on tunnistettu keskeisiksi ympäristöön liittyvistä KPI-tunnusluvuista sähkönkulutus sekä hiilijalanjälki. Konsernin yhtiöt toimivat erilaisilla toimialoilla ja sähkönkulutuksen osalta energian käyttö vaihtelee yhtiöiden välillä. Panostaja ei kuulu energiaintensiiviseen teollisuuteen ja arvioi ympäristöriskinsä alhaiseksi.

Yhtiöt raportoivat sähkönkulutuksensa kaikista toiminnassa mukana olevista kiinteistöistä. Kulutustiedot kerätään energia-yhtiöiden raporteista ja yhtiöiden luvut lasketaan yhteen. Konsernin tunnusluku sähkönkulutus (MWh) on 10.432 (10.823). Kulutus on pysynyt vertailukauden tasolla.

Kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan kansainvälisten GHG Protocol -raportointiperiaatteiden mukaisesti. Konsernissa seurataan hiilidioksidipäästöjä Scope 2:n tunnuslukujen mukaan (tn CO₂).

Tunnusluku kattaa ostetun energian aiheuttamat päästöt alakonserneissa. Sähkönkulutustiedot on saatu yhtiöiden sähkötoimittajilta. Kaikkien yhtiöiden toimipisteistä on kerätty nämä tiedot ja on konsolidoitu yhteen. Scope 2 päästöt lasketaan ja raportoidaan kahdella tavalla:

1. Market based (sähkösopimuskohtaisiin kasvihuonekaasupäästöihin / jäännösjakaamaan perustuva menetelmä). Markkinaperusteinen sähkönkulutuksesta aiheutuva päästömäärä on 2.598 tn CO₂ (2.859)

Market based päästötieto on laskettu kaavalla:
$$\frac{\text{Sähkönkulutus (kWh)} \cdot \text{päästökerroin (gCO}_2\text{/kWh)}}{1.000.000}$$

2. Location based tavalla (Suomen sähköntuotannon keskimääräisiin kasvihuonekaasupäästöihin perustuva menetelmä). Sijaintiperusteinen (location based) sähkönkulutuksesta aiheutuva päästömäärä on 1.471 tn CO₂. (1.710)

Sijaintiperusteinen päästötieto on laskettu kertomalla sähkön-

kulutus Suomen sähköntuotannon keskimääräisellä päästökerroimella 141 g CO₂ / kWh. Vuonna 2018 päästökerroin oli 158 g CO₂ / kWh.

Merkittävin syy sähkönkulutukselle ja kasvihuonepäästöjen muutokselle vertailuvuodesta on konsernin yhden liiketoiminnan myynti sekä painotuotannon volyymin pienentyminen.

SOSIAALISET ASIAT JA TYÖNTEKIJÄT

Nopeasti edennyt koronaviruspandemia heijastui Panostajan toimintaan maaliskuusta lähtien. Heti pandemian eskaloitumisen jälkeen konsernin yhtiöissä otettiin käyttöön varotoimia suojellaksemme henkilökuntamme ja asiakkaidemme terveyttä ja hyvinvointia sekä varmistaaksemme palveluidemme toimivuuden. Yhtiöissä siirryttiin mahdollisuuksien mukaan etätöihin ja kontakteja työpaikoilla pyrittiin minimoimaan. Yhtiöt pystyivät sopeutumaan poikkeustilanteeseen ilman palvelukatkoksia.

Konsernissa on tunnistettu henkilöstön terveyteen, työturvallisuuteen ja työympäristöön liittyviä riskejä. Konsernin eettisessä ohjeistuksessa kerrotaan periaatteista, käytännöistä ja velvollisuuksista.

Sosiaalinen vastuu on olennainen osa henkilöstön hyvinvointia. Panostaja haluaa luoda turvalliset ja terveelliset työolot, jotka perustuvat kunnioitukseen ja oikeudenmukaisuuteen.

Panostaja ei hyväksy häirintää, uhkailua, kiusaamista tai syrjintää missään muodossa. Yhtiössä kunnioitetaan ja kohdellaan työntekijöitä yhdenvertaisesti. Panostaja tarjoaa etenemismahdollisuuksia tasapuolisesti kaikille työntekijöille sukupuoleen, ikään, arvoihin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin katsomatta.

Konsernissa pyritään edistämään työhyvinvointia ja parantamaan työelämän laatua työyhteisössä. Henkilöstön tasapuolinen kohtelu ja tasa-arvon edistäminen ohjaavat esimiestyötä. Johtamisessa otetaan huomioon myös eri-ikäisten erilaiset elämäntilanteet, arvot ja odotukset.

Panostaja huolehtii työhyvinvoinnista panostamalla hyvään johtamiseen ja esimiestyöhön, toimivaan vuorovaikutukseen ja sisäiseen viestintään sekä edistämällä hyvää ja luottamuksellista työilmapiiriä.

Vuosittain yhtiöiden johdolle järjestetään useita koulutus- ja keskustelutilaisuuksia. Lisäksi tarjotaan esimies- ja mentoointivalmennuksia. Kuluneella tilikaudella nämä tilaisuudet on pidetty pääasiassa etävalmennuksina ja -tapaamisina. Lisäksi on järjestetty myynnin valmennuksia sekä erilaisia tilaisuuksia liiketoiminnan kehittämiseen liittyen. Vuosina 2013-2019 on toteutettu Johtamisindeksi -kysely, jossa on mitattu johtamisen kehittymistä monien eri osa-alueiden osalta.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä ja siihen liittyviä tekijöitä on tutkittu vuodesta 2013 lähtien. Vuoden 2018 alussa tehdyn Johtamisindeksi -kyselyn tulokset kertoivat, että työtyytyväisyys on Panostajassa hyvällä tasolla kokonaisindeksin ollessa 4,4 (asteikko 1-6). Tilikaudella 2019 suoritettiin uudistettu Johtamisindeksikysely. Kyselyn rakenne on muuttunut aikaisemmasta, mutta tulokset noudattelevat aikaisempia vuosia. Loppuvuodesta 2020 siirryttiin ketterään Pulssi-kyselyyn. Pulssi-kysely toteutettiin aluksi kuukausittain ja jatkossa se tehdään vähintään joka toinen kuukausi. Kyselyn tarkoituksena on selvittää ja mitata Panostaja-yhtiöiden henkilöstön työtyytyväisyyttä ja -hyvinvointia. Lyhyt ja ytimekäs useammin kuin vain kerran vuodessa

tehtävä kysely mahdollistaa täsmäreagoinnin ja proaktiivisen toiminnan.

Työtyytyväisyys on pysynyt koko mittauksia tehdyn seitsemän vuoden aikana hyvänä. Myös työterveyden kautta seurataan yhtiöiden työilmapiiriä ja sen kehittymistä.

Konsernissa pidetään tärkeänä, että henkilöstö on pätevää hoitamaan tehtäviään vastuullisesti. Uusien työntekijöiden perehdyttämisestä huolehditaan ja henkilökuntaa koulutetaan aktiivisesti. Kouluttautuminen on olennainen osa päivittäistä työskentelyä. Konsernin yrityksillä on omia koulutusjärjestelmä ja työntekijöillä henkilökohtainen kehityssuunnitelma.

Yhtiöissä kiinnitetään huomiota ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja kannustetaan henkilökuntaa liikkumaan. Konsernin yhtiöissä on varhaisen tuen malli, jonka tavoitteena on varmistaa työkykyyn ja työhyvinvointiin liittyvien tekijöiden tunnistaminen ja niihin puuttuminen riittävän varhaisessa vaiheessa. Panostajalle on tärkeää, että henkilökunta on innostunut omasta työstään ja että työilmapiiri säilyy hyvänä.

Jokainen alakonserni huolehtii työpaikan työturvallisuudesta ja työterveyteen liittyvistä asioista. Heatmasters -konsernilla on työterveys- ja turvallisuussertifikaatti OHSAS 18001.

Panostajassa seurataan kuukausittain työntekijöiden poissaolojen määrää sekä tapahtuneita työtaturmia. Henkilöstöhallinto kirjaa työntekijöiden poissaolot, sattuneet työtaturmat sekä henkilöstön keskimääräiset koulutuspäivät. Työterveys raportoi säännöllisesti keräämistään tilastoista. Näistä tiedoista johdetaan konsernin seuraavat ei taloudelliset tunnusluvut:

	2020	2019	2018	2017
Työtaturmien lkm.	53	91	85	47
Työtaturmat suhteutettuna työtunteihin (Lost time incident frequency)	17,7	25,1	21,7	17,6
Sairauspoissaoloaste %*	3,4	3,2	2,7	2,8
Koulutuspäivien lukumäärä	1 138	1 853	1 518	459

Tunnuslukujen muutos vertailuvuodesta johtuu pääasiassa konsernin työntekijöiden siirtymisestä etätöihin pandemian laajetessa. Koulutustilaisuuksia on samasta syystä ollut huomattavasti aikaisempaa vähemmän.

Lost time incident frequency

Vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneiden työtaturmien lukumäärä / tehdyt työtunnit) * 1 000 000

Poissaoloaikaan lasketaan tilikauden sairastajan- ja tapaturmajan sekä lapsen sairauteen liittyvät poissaolot.

***Sairauspoissaoloaste %**

Sairauspoissaolopäivien määrä tilikaudella 1.11. – 31.10. / (Teoreettinen säännöllinen työaika päivinä tilikaudella) * 100

IHMISOIKEUDET

Panostaja on arvioinut ihmisoikeuksien kunnioittamiseen liittyvän riskinsä alhaiseksi, mutta siitä huolimatta on kuitenkin olemassa riski, että konsernin omassa toiminnassa ja konsernin toimitusketjussa loukataan ihmisoikeuksia. Nämä loukkaukset voivat vaikuttaa kielteisesti yksittäisiin henkilöihin ja vahingoittaa Panostajan mainetta.

Panostaja kunnioittaa kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia sekä pyrkii rakentamaan menettelytapansa ja käytäntönsä siten, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen tulee huomioiduksi kaikessa yhtiön toiminnassa. Konsernissa noudatetaan työlainsäädäntöä, työehtosopimuksia sekä YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia, joita ovat mm. ihmisten tasa-arvoisuus, syrjinnän kieltäminen ja mielipiteen- ja uskonnonvapaus. Eettisessä ohjeistuksessa Panostaja on ohjeistanut henkilöstölle kanavan rikkomusten ilmoittamiselle. Yhtään ihmisoikeuksien vastaista rikkomusta ei ilmoitettu vuonna 2020.

Panostaja kieltää eettisessä ohjeistuksessaan kaiken ihmisoikeuksia loukkaavan toiminnan. Eettisen ohjeistuksen sisältöä käsittelevän koulutuksen konsernissa tilikauden päättyessä on suorittanut 91 % (vertailuvuonna 92 %)

KORRUPTION JA LAHJONNAN TORJUNTA

Panostaja noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Panostajan yhtiöt kilpailevat reilusti ja rehellisesti huomioiden aina kilpailulainsäädännön. Konsernin yhtiöt eivät osallistu kartelleihin eivätkä keskustele kilpailijoiden kanssa sopimusehdoista, hinnoista tai muista kilpailuun liittyvistä asioista. Panostaja kieltää korruption ja lahjonnan kaikessa toiminnassaan, eikä hyväksy keneltäkään yhteistyökumppanilta tai toimittajalta palveluita, hyödykkeitä, matkoja tai muuta sellaista, jotka ylittävät normaalin kohteliaisuuden rajan. Aihealue sisältyy Panostajan eettiseen ohjeistukseen.

Korruption liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi ovat osa Panostajan ja sen liiketoimintayksiköiden yleistä riskinarviointia. Korruptiota ja lahjontaa voi kuitenkin esiintyä Panostajan omassa toiminnassa tai yhtiön toimitusketjussa. Korruption ja lahjontatapaukset voivat johtaa oikeudellisiin seuraamuksiin. Vaikka Panostajan omiin toimintoihin ja palveluihin ei näiden arviointien perusteella liitetä suurta korruptioriskiä, se pyrkii joka tapauksessa sisällyttämään vastuulliset liiketoimintakäytännöt kaikkiin toimintansa osa-alueisiin.

Panostaja on ohjeistanut henkilöstölle kanavan rikkomusten ilmoittamiselle. Yhtään lahjonnan vastaista rikkomusta ei ole ilmoitettu tilikauden eikä vertailukauden aikana.

Tunnusluvut

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

	2020	2019	2018
Liikevaihto, M€	159,0	182,9	185,2
Liikevoitto, M€	0,8	3,8	4,1
% liikevaihdosta	0,5	2,1	2,2
Tilikauden voitto, M€	-3,4	2,5	27,1
Oman pääoman tuotto (ROE) ,%	-4,6	3,1	36,5
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	0,5	3,8	18,4
Omavaraisuusaste, %	33,6	41,3	40,4
Gearing, %	1)	90,1	67,5
Current ratio	1,0	1,0	1,2
Bruttoinvestoinnit, M€	4,7	7,9	23,5
% liikevaihdosta	3,0 %	4,3 %	12,7 %
Konsernin henkilökunnan lukumäärä keskim.	1 727	1 969	1 927
Tulos/Osake (EPS), €, laimentamaton	-0,08	0,03	0,46
Tulos/Osake (EPS), €, laimennettu	-0,08	0,03	0,46
Oma pääoma / Osake, €	0,82	0,96	1,02
Osinko / Osake, €	2)	0,03	0,05
Lisäosinko / Osake, €		0,03	
Osinko/Tulos % laimentamaton	-36,1	159,2	10,8
Osinko/Tulos % laimennettu	-36,1	159,2	10,8
Lisäosinko/Tulos % laimentamaton		95,5	
Lisäosinko/Tulos % laimennettu		95,5	
Efektiivinen osinkotuotto %	4,2	6,4	5,0
Tilikauden ulkona oleva keskimäär. osakemäärä, 1 000 kpl	52 392	52 298	52 125
Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa, 1 000 kpl	52 533	52 533	52 533
Osakkeiden antioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana, 1 000 kpl	52 392	52 298	52 125
Osakkeen tilikauden päätöskurssi, €	0,71	0,78	1,00
Osakkeen alin kurssi, €	0,51	0,77	0,88
Osakkeen ylin kurssi, €	1,00	1,16	1,21
Osakkeen keskiarvo tilikaudella, €	0,75	0,86	1,03
Osakekannan markkina-arvo, M€	37,2	40,8	52,1
Osakkeen vaihto, 1 000 kpl	5 808	9 499	9 375
Osakkeen vaihto, %	11,1	18,1	18,0

1) Velat sisältävät vaihdettavan pääomalainan

2) Hallituksen esitys
* Tilintarkastettu tunnusluku

Arvonlisäverojen oikaisu vähentämällä edellisen tilikauden voittovaroja yhteensä 0,5 milj. euroa ei ole vaikuttanut olennaisesti vuosien 2018-2019 tunnuslukuihin.

Taloudelliset tunnusluvut antavat tiiviin kuvauksen yhtiön liiketoiminnan kehityksestä, taloudellisesta asemasta sekä voitonjaosta.

Tilikauden 2018 tunnuslukuja ei ole muutettu kuluneen tilikauden aikana tapahtuneiden yritysmuutosten tai lopetusten johdosta.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{rahoituskulut} + \text{voitto/tappio myydyistä liiketoiminnoista} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{koroton vieras pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \times 100}{\text{Oma pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Korolliset nettovelat	$\text{Korolliset velat} - \text{korolliset saamiset} - \text{rahoitusvarat}$
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$
Oma pääoma / Osake	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Tulos / Osake (EPS)	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$
Current Ratio	$\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$
Osinko / Osake	$\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko / Tulos, %	$\frac{\text{Osinko} / \text{osake} \times 100}{\text{Tulos} / \text{osake (EPS)}}$
Effektiivinen osinkotuotto, %	$\frac{\text{Osinko} / \text{osake} \times 100}{\text{Osakkeen kurssi tilinpäätöspäivänä}}$

TUNNUSLUKUJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA – KOROLLISET VELAT JA KOROLLISET NETTOVELAT

M€	31.10.2020	31.10.2019
Velat yhteensä	140,9	113,8
Korottomat velat	37,6	38,6
Korolliset velat	103,4	75,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	22,9	29,8
Korottomat saamiset	17,8	24,7
Korolliset saamiset	5,1	5,1
Korolliset velat	103,4	75,2
Korolliset saamiset	5,1	5,1
Rahavarat	34,3	16,4
Korolliset nettovelat	64,0	53,7

Tilinpäätös

Tilikaudelta 1.11.2019 - 31.10.2020

KONSERNIN TULOSLASKELMA, IFRS

1000 euroa	Liitetieto	1.11.2019 - 31.10.2020	1.11.2018 - 31.10.2019
Liikevaihto		158 998	182 949
Liiketoiminnan muut tuotot	9	1 009	2 485
Materiaalit ja palvelut		45 180	51 151
Henkilöstökulut	11	75 582	89 806
Poistot ja arvonalentumiset	12	20 340	11 461
Liiketoiminnan muut kulut	13	18 093	29 245
Liiketulos		812	3 771
Rahoitustuotot	14	369	382
Rahoituskulut	15	-3 212	-2 451
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	10	233	150
Tulos ennen veroja		-1 798	1 853
Tuloverot	16	-1 230	-1 283
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista		-3 028	569
Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista	7	-410	1 963
Tilikauden tulos		-3 438	2 533
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		-4 351	1 640
Määräysvallattomille		913	893
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		-0,075	-0,006
Laimennettu		-0,075	-0,006
Tulos/osake myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		-0,008	0,038
Laimennettu		-0,008	0,038
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		-0,083	0,031
Laimennettu		-0,083	0,031
Laaja konsernin tuloslaskelma			
Kauden tulos		-3 438	2 533
Laajan tuloslaskelman erät			
Muuntoerot		-5	-132
Kauden laaja tulos		-3 443	2 401
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		-4 356	1 508
Määräysvallattomille		913	893

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

KONSERNIN TASE, IFRS

1000 euroa	Liitetieto	31.10.2020	31.10.2019
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	18	88 010	93 685
Muut aineettomat hyödykkeet	18	12 633	14 525
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	32 177	14 359
Osuudet osakkuusyhtiöissä	20	3 575	3 342
Muut pitkäaikaiset varat	21	5 818	8 057
Laskennalliset verosaamiset	23	6 248	6 007
Pitkäaikaiset varat yhteensä		148 462	139 975
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	24	6 330	7 158
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	22 868	29 714
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	25	40	130
Rahavarat	26	34 255	16 381
Lyhytaikaiset varat yhteensä		63 494	53 383
Varat yhteensä		211 958	193 360
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	27	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	27	4 646	4 646
Muut rahastot	27	0	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	27	13 612	13 550
Muuntoero		-282	-353
Kertyneet voittovarot		19 281	26 929
Yhteensä		42 826	50 341
Määräysvallattomien omistajien osuus		28 185	29 211
Oma pääoma yhteensä		71 012	79 552
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	23	6 727	6 204
Rahoitusvelat	28	71 119	54 361
Pitkäaikaiset velat yhteensä		77 847	60 567
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	28	32 264	20 839
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		232	123
Ostovelat ja muut velat	29	30 605	32 279
Varaukset	30	0	0
Lyhytaikaiset velat yhteensä		63 100	53 242
Velat yhteensä		140 947	113 809
Oma pääoma ja velat yhteensä		211 958	193 360

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA, IFRS

1000 euroa	Liitetieto	2020	2019
Liiketoiminta			
Tilikauden tulos ennen vähemmistöosuutta		-3 438	2 533
Oikaisut:			
Poistot	12	20 340	11 495
Rahoitustuotot ja -kulut	14, 15	2 843	2 082
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	10	-233	-150
Verot	16	1 230	1 283
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	9, 13	-40	-1 876
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		683	-3 159
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		21 384	12 209
Käyttöpääoman muutos			
Korottomien saamisten muutos		5 681	3 620
Korottomien velkojen muutos		-858	743
Vaihto-omaisuuden muutos		238	166
Käyttöpääoman muutos		5 061	4 529
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		26 446	16 738
Rahoituserät ja verot:			
Maksetut korot		-2 753	-2 972
Saadut korot		202	244
Maksetut verot		-339	-3 168
Rahoituserät ja verot		-2 889	-5 896
Liiketoiminnan nettorahavirta		23 556	10 842
Investoinnit			
Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		-4 490	-5 129
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynti		176	206
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	6	-226	-1 283
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	7	540	4 106
Osakkuusyhtiöiden hankinta ja myynti		1	701
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen hankinnat ja myynnit		0	0
Muiden osakkeiden myynnin luovutusvoitot		0	5
Myönnettyt lainasaamiset ja takaisinmaksut		2 135	1 076
Investointien nettorahavirta		-1 865	-319
Rahoitus			
Osakeanti		0	400
Lainojen nostot		15 202	2 725
Lainojen takaisinmaksut		-15 601	-11 464
Omien osakkeiden luovutus		-202	184
Maksetut osingot		-3 214	-5 334
Rahoituksen nettorahavirta		-3 814	-13 489
Rahavarojen muutos		17 877	-2 966
Rahavarat kauden alussa		16 381	19 348
Valuuttakurssien vaikutus		-3	-1
Rahavarat kauden lopussa		34 255	16 381

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄÖMAN MUUTOKSISTA

1000 euroa	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma								
	Liitetieto	Osakepää- oma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.11.2018		5 569	4 646	13 393	-292	29 501	52 818	31 341	84 159
Luottotappiovaraus						-144			
Oikaistu oma pääoma 1.11.2018		5 569	4 646	13 393	292	29 361	52 677	31 341	84 018
Laaja tulos									
Tilikauden tulos						1 640	1 640	893	2 533
Muut laajan tuloksen erät (verovaiikutuksella oikaistuna)									
Muuntoerot					-61	-71	-132		-132
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	-61	1 569	1 508	893	2 401
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako	27					-4 185	-4 185	-1 439	-5 624
Pääoman palautus	27						0	0	0
Osakeanti							0		0
Omien osakkeiden luovutus	27, 35			157			157		157
Muut muutokset							0		0
Palkitsemisjärjestelmä	35						-9	-9	-9
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	0	157	0	-4 194	-4 037	-1 439	-5 476
Tytäryhtiöomistusosuuksien muutokset									
Tytäryritysomistusosuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa.						380	380	1 210	1 590
Tytäryritysomistusosuuksien myynnit, jotka ovat johtaneet määräysvallan menettämiseen						-25	-25	-2 119	-2 144
Liiketoiminnot määräysvallatto- mien kanssa						8	8	437	445
Määräysvallattomien omistus- osuuksien hankinnat	8					-166	-166	-1 112	-1 278
Oikaistu oma pääoma 31.10.2019		5 569	4 646	13 550	-353	26 928	50 340	29 211	79 552

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

1000 euroa	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma								
	Liitetieto	Osakepää- oma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oikaistu oma pääoma 31.10.2019		5 569	4 646	13 550	-353	26 928	50 340	29 211	79 552
Tilikausien 2018-2019 arvonlisäveron oikaisu						-511			
Oikaistu oma pääoma 1.11.2019		5 569	4 646	13 550	-353	26 416	49 828	29 211	79 040
Laaja tulos									
Tilikauden tulos						-4 351	-4 351	913	-3 438
Muuntoerot					71	-76	-5		5
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	71	-4 427	-4 356	913	-3 443
Liiketoimet omistajien kanssa									
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako	27					-2 619	-2 619	-751	-3 370
Omien osakkeiden luovutus	27, 35			62			62		62
Muut muutokset							0		0
Palkitsemisjärjestelmä	35					64	48		48
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	0	62	0	-2 555	-2 493	-751	-3 244
Tytäryhtiöomistusosuuksien muutokset									
Tytäryritysomistusosuuksien muutokset, jotka ovat johtaneet määräysvallan menettämiseen							0	-935	-935
Liiketoiminnot määräysvallatto- mien kanssa	8						0		0
Määräysvallattomien omistus- osuuksien hankinnat	8					-152	-152	-253	-405
Oma pääoma 31.10.2020		5 569	4 646	13 612	-282	19 282	42 827	28 185	71 012

*Verotarkastuksen perusteella aiemmilta tilikausilta 2018-2019 emoyhtiön muista kuluista vähennettyjen arvonlisäverojen oikaisu. Vastakirjaus on tilinpäätöksessä esitetty konsernin muissa veloissa.

MÄÄRÄYSVALLATTOMILLE OMISTAJILLE MAKSETUT OSINGOT

		2020	2019
KL-Varaosat	KL Parts Oy	0	100
Grano	Grano Group Oy	506	972
	Grano Diesel Oy	245	367
		751	1439

Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot

1. YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Emoyhtiö Panostaja Oyj sijoittaa suomalaisiin pieniin ja keskisuurisiin yrityksiin hankkimalla näistä pääosin enemmistöomistuksia. Panostaja Oyj yhdessä sen tytäryritysten kanssa ("Panostaja" tai "konserni") muodostavat konsernin, jonka päämarkkina-alue on Suomi. Panostajalla on tilinpäätöshetkellä yhdeksän enemmistöomistuksessa olevaa sijoituskohdetta.

Panostaja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, joka toimii Suomen valtion lainsäädännön alaisena. Yhtiön osakkeet on noteerattu julkisesti vuodesta 1989. Yhtiön osakkeet on noteerattu Nasdaq Helsingissä. Yhtiön kotipaikka on Tampere ja sen pääkonttorin osoite on Kalevantie 2, 33100 Tampere, mistä jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa. Panostaja Oyj:n hallitus on kokouksessaan 10. joulukuuta 2020 hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen 5.2.2021 pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

2. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.10.2020 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisö-lainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja. Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamien tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

YHDISTELYPERIAATTEET

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Panostaja Oyj ja kaikki sen tytäryritykset.

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräys-

valta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Myös potentiaalisen äänivallan olemassaolo on otettu huomioon määräysvallan syntymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaaliseen äänivallaan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutettavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääomanehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on kirjattu kuluksi. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsiteltäviä liiketoimia. Näiden vaikutus on huomioitu hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti tai muihin laajan tuloksen eriin. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tilikauden voiton tai tappion jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomien omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yritys-hankinnalle. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään omana eränään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto

tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

OSAKKUUSYRITYKSET

Osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappiosta ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen veloitteiden täyttämiseen.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrietyksen välillä on eliminoitu konsernin omistussuuden mukaisesti. Osakkuusyrietyssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon. Konsernin omistussuutta vastaava tulos esitetään konsernin tuloslaskelmassa rivillä Osuus osakkuus- ja yhteisyrietysten tuloksesta.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmentille ja niiden tuloksen arvioinnista, on määritelty Panostajan johtoryhmä.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttua. Valuuttamääräiset liike-tapahtumat merkitään toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetaariset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi kauden keskikurssia ja taseet tilinpäätöspäivän päättymiskursseja käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa, laajassa tuloslaskelmassa ja omassa pääomassa aiheuttavat muuntoeron, joka kirjataan muihin laajan tuloslaskelman eriin ja se sisältyy omassa pääomassa erään muuntoerot. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan laajan tuloslaskelman eriin. Kun ulkomainen yksikkö myydään osittain tai kokonaan, omaan pääomaan kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna osana myyntivoittoa tai -tappiota.

LIKEVAIHTO JA TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihto sisältää tuotteiden ja palvelujen myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuna välillisillä veroilla ja alennuksilla oikaistuna. Konsernissa pääsääntöisesti tuotot tuotei-

den myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Vastaavasti tuotot palveluista pääsääntöisesti kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Segmenttikohtaiset liikevaihtoon tuloutusperiaatteet on esitetty segmentti-informaation yhteydessä liitetiedossa 5.

LIKEVOITTO

IAS 1 – Tilinpäätöksen esittäminen ei määrittele liikevoiton tai -tappion käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla oikaistuna, vähennetään työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelman erät esitetään liikevoiton alapuolella. Kurssierot sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä, muuten ne ovat kirjattu rahoituseriin.

TULOVEROT

Verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädettyillä verokannoilla. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät hankittujen yritysten nettovarallisuuden arvostamisesta käypään arvoon, tilinpäätössiirroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan tältä osin aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA MYYDYT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi. Poistot pitkäaikaisista omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-aluetta tai maantieteellistä toiminta-aluetta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista

erillisestä merkittävästä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen. Myytyjen toimintojen tulos esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

LIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan liikearvo testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta ja se arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan, kun niiden voidaan luotettavasti odottaa tuottavan konsernille taloudellista hyötyä tulevaisuudessa sekä kun hankintameno pystytään luotettavasti määrittämään ja myös muut IAS 38:n kriteerit, kuten tuotteen tekniset ja taloudelliset toteuttamiskriteerit, täyttyvät. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi. Aiemmin kuluksi kirjatut kehittämissenot ei aktivoita myöhemmin tilikautina.

Muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Yhtiön kaikilla aineettomilla hyödykkeillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika.

Aineettomia oikeuksia ovat ohjelmistolisenssit, liittymismaksut ja asiakassuhteet. Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät ohjelmistoja.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelmanmukaiset ohjeelliset poistoajat:

Kehittämismenot 5 vuotta

Aineettomat oikeudet 3–5 vuotta

Muut aineettomat hyödykkeet 5–10 vuotta

AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset 20–25 vuotta

Koneet ja kalusto 3–5 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet 3–10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, niitä muutetaan vastaavasti.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja tappiot määritetään vertaamalla myyntihintaa kirjanpitoarvoon, ja ne esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muina tuottoina tai kuluina.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaista riskeistä ja eduista jää vuokranantajan kannettavaksi, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muihin vuokrasopimuksiin liittyviä vuokravastuita ei kirjata taseeseen ja niihin liittyvät vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

IFRS 16 VUOKRASOPIMUKSET

IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai myöhemmin alkavilla tilikausilla) käsittelee vuokrasopimusten määritelmää, kirjaamista, arvostamista sekä esitettäviä liitetietoja. IFRS 16 korvaa standardin IAS 17 Vuokrasopimukset. IFRS 16:n mukaan kaikki vuokrasopimukset esitetään vuokralleottajan taseessa. Standardi edellyttää yhtiötä kirjaamaan käyttöoikeusomaisuuserän ja vuokravelat taseeseen. Nämä arvostetaan tulevien vuokranmaksujen nykyarvoon. Käyttöoikeusomaisuuseristä tehdyt poistot kirjataan tuloslaskelmaan. Tuloslaskelmaan kirjaataan myös vuokrasopimusvelasta aiheutuvat korkokulut.

Panostaja on soveltanut standardia 1.11.2019 alkaen. Standardin seurauksena lähes kaikki vuokrasopimukset merkittiin käyttöomaisuuserinä taseeseen pois lukien lyhytaikaiset alle 12 kk sopimukset ja arvoltaan vähäiset sopimukset. Panostaja soveltaa käyttöönotton yksinkertaistettua menettelytapaa eikä käyttöönottoa edeltävän vuoden vertailulukuja oikaista. Vastuina käsiteltävien sopimusten ja IFRS 16 mukaisten vuokrasopimusten käsitteet poikkeavat kuitenkin toisistaan, mistä johtuen taseeseen kirjattavien sopimusten määrä voi poiketa vastuiden määrästä. Valtaosin uudet taseeseen kirjatut sopimukset koostuvat toimitilojen ja autojen vuokrasopimuksista.

Sovellettavien tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti konserni kirjaa vuokrasopimukset taseeseen vuokravelkoina ja käyttöoikeusomaisuuseränä. Vuokranmaksut esitetään velkojen takaisinmaksuina ja niihin liittyvinä korkokuluina. Vuokranmaksut esitetään rahoituksen rahavirrassa ja vuokriin liittyvät korot liiketoiminnan rahavirrassa. Lyhytaikaisiin ja arvoltaan vähäisiin vuokrasopimuksiin liittyvät vuokranmaksut sekä muuttuvat vuokrat esitetään liiketoiminnan rahavirrassa. Standardin mukainen muutos vaikuttaa myös taseeseen perustuviin tunnuslukuihin kuten velkaantumistaseseen.

Vuokravelan nimellisarvo arvostetaan vuokranmaksujen nykyarvoon. Vuokranmaksut eivät sisällä muuttuvia vuokria. Muuttuvat vuokrat, joita ei sisällytetä vuokravelan alkuperäiseen arvoon, kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Vuokrakausi on vuokrasopimuksen ei-peruutettavissa oleva kausi sekä lisäksi jatko- tai irtisanomisoptio, jos vuokralle ottaja tulee kohtuullisen todennäköisesti käyttämään jatko-option. Toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokrakaudet määritellään johdon tekemien realististen arvioiden perusteella. Siirtymävaiheessa vuokranmaksut diskontattiin konsernin arvioidulla lisäluoton korolla.

Konsernin aloittavan taseen pääomitetun vuokravelan netto nykyarvo on 25,6 milj. euroa. Katsauskaudella vuokrasopimuksista aiheutuvat vuokrakulut vähenivät noin 6,6 milj. eurolla ja korkokulujen kasvoivat noin 0,5 miljoonalla eurolla. Katsauskauden poistot lisääntyivät 6,4 milj. eurolla käyttöoikeusomaisuuserän poistojen johdosta.

LYHENNETTY TASE

1000 euroa	31.10.2019	IFRS 16 vaikutus	1.11.2019
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	108 210		108 210
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	231		231
Käyttöomaisuuserät	14 128	25 651	39 779
Osuudet osakkuusyhtiöissä	3 344		3 344
Laskennalliset verosaamiset	6 007		6 007
Muut pitkäaikaiset varat	8 057		8 057
Pitkäaikaiset varat yhteensä	139 977	25 651	165 628
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	7 158		7 158
Myyntisaamiset ja muut saamiset	29 844		29 844
Rahavarat	16 381		16 381
Lyhytaikaiset varat yhteensä	53 383	0	53 383
Varat yhteensä	193 360	25 651	219 011
Oma pääoma ja velat			
Osakepääoma	5 569		5 569
Muu oma pääoma	44 772		44 772
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	50 341	0	50 341
Määräysvallattomien osuus	29 211		29 211
Oma pääoma yhteensä	79 552	0	79 552
Velat			
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	54 331	19 567	73 898
Laskennallinen verovelka	6 204		6 204
Muut velat	30		30
Pitkäaikaiset velat yhteensä	60 566	19 567	80 133
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	20 839	6 084	26 923
Muut velat	32 403		32 403
Lyhytaikaiset velat yhteensä	53 242	6 084	59 326
Velat yhteensä	113 808	25 651	139 459
Oma pääoma ja velat yhteensä	193 360	25 651	219 011

AINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena tilikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä havaitaan, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla.

Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on

otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio peruutetaan, jos omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä), jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

JULKISET AVUSTUKSET

Aineettomien hyödykkeiden tai aineellisten hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen omaisuuserän kirjanpitoarvosta silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoa tai sitä alempana nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenoa luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu epäkurantin omaisuuden osalta.

RAHOITUSJOHDANNAISET

Konsernilla ei ole muita oleellisia johdannais sopimuksia kuin koronvaihtosopimuksia.

Johdannais sopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Konserni ei sovelle suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin, koska koronvaihtosopimukset eivät täytä IFRS 9:ssä määriteltyjä suojauslaskennan ehtoja. Tällöin suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos kirjataan välittömästi tulostuloksesta rahoitustuottoihin tai -kuluun.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat on luokiteltu IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: jaksotettuun hankintamenoa, käypään arvoon tuloksen kautta ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin. Luokittelu on tehty hankinnan tarkoituksen ja rahavirtaominaisuuksien perusteella alkuperäisen hankinnan yhteydessä. rahoitusvarat, jotka erääntyvät 12 kuukauden sisällä, sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupankäyntipäivän perusteella eli päivänä, jona konserni sitoutuu ostamaan tai

myymään omaisuuserän. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin toiselle osapuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin on luokiteltu rahastosijoitukset ja johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Konsernilla ei ole muita oleellisia johdannaissopimuksia kuin koronvaihtosopimuksia. Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin- tai kuluihin. Rahastosijoitukset sisältävät korkorahasto-osuuksia.

Jaksotettuun hankintamenuon arvostettaviin rahoitusvaroihin sisältyvät lainasaamiset, myyntisaamiset, siirtosaamiset ja muut saamiset. Myyntisaamisten arvonalentumiset kirjataan odotettuihin luottotappioihin perustuen käyttäen yksinkertaistettua mallia, joka on kuvattu liitetiedossa 25 Myyntisaamiset ja muut saamiset. Myyntisaamiset ja sopimuksiin perustuvat omaisuuserät kirjataan pois taseesta lopullisina luottotappioina, kun niistä ei voida kohtuudella odottaa saatavan maksua. Viitteitä siitä, ettei maksua voida kohtuudella odottaa, ovat velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 360 päivää. Myyntisaamisista ja sopimuksiin perustuvista omaisuuseristä johtuvat arvonalentumistappiot esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa kuluissa.

Konserni luokittelee käypään arvoon laajan tuloksen kautta arvostettaviksi rahoitusvaroiksi noteeraamattomat osakesijoitukset, jolloin käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tappio kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, eikä niitä luokitella tulosvaikutteisiksi osakkeiden myynnin yhteydessä. Osakkeista saatavat osingot kirjataan rahoitustuottoihin, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Ne kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, ellei johdolla ole aikomusta pitää kyseistä sijoitusta kauemmin kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalutuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Käytetyt pankkitililimiitit on esitetty muissa pitkäaikaisissa veloissa. Konserni on arvioinut, että näihin ei kohdistu olennaista odotettua luottotappiota.

Rahoitusvelat

Lainat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Tämän jälkeen ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää; saadun maksun (transaktiomenoilla vähennettynä) ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus kirjataan korkokuluksi laina-aikana.

Lainat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta lykätä niiden suorittamista vähintään 12 kuukauden päähän tilinpäätöspäivästä.

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi, kun ne toteutuvat. Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman

menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenuo silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti.

OMA PÄÄOMA

Konserni luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai rahoitusvelaksi. Oman pääoman ehtoinen instrumentti on mikä tahansa sopimus, joka osoittaa oikeutta osuuteen yhteisön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Jos konserni hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan, näiden instrumenttien hankintamenu vähennetään omasta pääomasta.

ELÄKEVASTUUT

Konsernin eläkejärjestelyt on luokiteltu maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisella eläkejärjestelyllä tarkoitetaan järjestelyä, jossa yhtiö suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yhteisölle. Yhtiöllä ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, jos kyseisellä erillisellä yhteisöllä ei ole riittävästi varoja suorittaakseen kaikille henkilöille heidän kuluvalta tai aikaisemmalla tilikaudella suorittamaansa työhön liittyviä etuuksia. Maksupohjaiseen järjestelyyn suoritettavat maksut kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta maksu suoritetaan.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konsernilla on kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan oman pääoman ehtoisina instrumentteina. Oma pääomana maksettavista liiketoimista aiheutuva meno määritetään myöntämispäivän käyvän arvon perusteella. Yhtiö määrittää käyvän arvon asianmukaista hinnoittelumenetelmää käyttäen. Oma pääomana maksettavista liiketoimista johtuva meno ja vastaava oman pääoman lisäys kirjataan sen ajanjakson kuluessa, jona työtä suoritetaan ja/tai työn suorittamiseen perustuvat ehdot täyttyvät. Kyseinen ajanjakso päättyy päivänä, jona asianomaiset henkilöt ovat täysin oikeutettuja palkitsemiseen ("oikeuden syntymisajankohta"). Oma pääomana maksettavista liiketoimista kuhunkin tilinpäätöspäivään mennessä kirjatut kertyneet kulut kuvastavat sitä, miltä osin oikeuden syntymisajanjakso on kulunut loppuun, sekä konsernin parasta arviota niiden oman pääomanehtoisten instrumenttien lukumäärästä, joihin lopulta syntyy oikeus. Tulosvaikutus esitetään konsernin tuloslaskelmassa henkilöstökuluissa.

VARAUKSET

Varaukset kirjataan kun yrityksellä on aikaisempien tapahtumien seurauksena laillinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä vastaa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä.

SOVELLETUT UUDET JA UUDISTETUT STANDARDIT JA TULKINNAT

Konserni on soveltanut 1.11.2019 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

Voimaantulo 1.1.2019

Aikaisempi soveltaminen on sallittua vain, jos IFRS 15 otetaan käyttöön samanaikaisesti.

IFRS 16 vaikuttaa lähinnä vuokralle ottajien kirjanpitoon, ja sen seurauksena lähes kaikki vuokrasopimukset merkitään taseeseen. Standardissa on luovuttu jaottelusta operatiivisiin vuokrasopimuksiin ja rahoitusleasingisopimuksiin, ja sen mukaan käytännössä kaikista vuokrasopimuksista kirjataan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokralle otettua omaisuuserää) ja vuokranmaksuvelvoitetta koskeva rahoitusvelka. Lyhytaikaisiin ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskeviin sopimuksiin on mahdollista soveltaa poikkeusta.

Standardilla on vaikutusta myös tuloslaskelmaan, koska kokonaiskulut ovat tyypillisesti suuremmat vuokrasopimuksen voimassaoloajan alkupuolella ja pienemmät sen loppupuolella. Lisäksi liiketoiminnan kuluihin nyt sisältyvän vuokratulon tilalle tulee korkoja ja poistoja, mikä vaikuttaa keskeisiin tunnuslukuihin kuten käyttökatteeseen (EBITDA). Aikaisempi soveltaminen on sallittua vain, jos IFRS 15 otetaan käyttöön samanaikaisesti.

Liiketoiminnan rahavirrat ovat aiempaa suuremmat, sillä vuokrasopimusvelan pääoman osuus maksuista luokitellaan rahoituksen rahavirraksi. Vain koron osuus esitetään edelleen liiketoiminnan rahavirroissa.

Vuokralle antajien kirjanpitoon ei tule merkittäviä muutoksia. Vuokrasopimuksen määritelmää koskevasta uudesta ohjeistuksesta voi aiheutua joitakin eroja nykyiseen verrattuna. IFRS 16:n mukaan sopimus on vuokrasopimus tai siihen sisältyvä vuokrasopimus, jos sopimus antaa oikeuden yksilöidyn omaisuuserän käyttöä koskevaan määräysvaltaan tiettyinä ajanjaksona vastiketta vastaan.

Seuraavat uudet standardit ja tulkinnat ovat tulleet sovellettaviksi 1.11.2020 aikana. Näillä ei ole ollut oleellista merkitystä konsernin tilinpäätökseen.

Tulkinta IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus

Voimaantulo 1.1.2019

Tulkinnassa selitetään laskennallisten ja kauden verotettavaan tuloon perustuvien verosaamisten ja -velkojen kirjaamista ja arvostamista, kun verokäsittelyssä on epävarmuutta. Siinä käsitellään erityisesti:

- asianmukaisen laskentayksikön määrittämistä ja sitä, että jokaista epävarmaa verokäsittelyä pitää tarkastella joko erikseen tai yhdessä ryhmänä riippuen siitä, kumpi tapa ennustaa epävarmuuteen tulevan ratkaisun paremmin
- sitä, että veroviranomaisen oletetaan tutkivan kaikki epävarmat verokäsittelyt ja sillä on kaikki tarvittavat tiedot, ts. ei oteta huomioon riskiä uusista havainnoista
- sitä, että epävarmuuden vaikutus tulee ottaa huomioon verojen kirjanpitokäsittelyssä, jos ei ole todennäköistä, että veroviranomaiset hyväksyvät käsittelyn
- sitä, että epävarmuus määritetään joko todennäköisimmän

määrän perusteella tai odotusarvomenetelmää käyttäen riippuen siitä, kumpi menetelmä ennustaa epävarmuuteen tulevan ratkaisun paremmin, ja

- sitä, että tehdyt harkintaan perustuvat ratkaisut ja arviot täytyy arvioida uudelleen, jos olosuhteet ovat muuttuneet tai on saatu ratkaisuihin vaikuttavaa uutta tietoa.
- Vaikka uusia liitetietovaatimuksia ei ole, yrityksiä muistutetaan yleisestä vaatimuksesta, jonka mukaan on esitettävä tietoja tilinpäätöstä laadittaessa tehtävistä harkintaan perustuvista ratkaisuista ja arvioista.

Ennen eräpäivää tapahtuvaa maksua koskevat ominaisuudet, joihin liittyy negatiivinen korvaus – muutokset IFRS 9:ään

Voimaantulo 1.1.2019

IFRS 9:ään Rahoitusinstrumentit lokakuussa 2017 tehty suppea muutos mahdollistaa tiettyjen ennen eräpäivää maksettavissa olevien rahoitusvarojen, joihin liittyy negatiivinen korvaus, arvostamisen jaksotettuun hankintamenuon. Nämä varat, joihin kuuluu joitakin lainasaamisia ja vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita, olisi muutoin arvostettava käypään arvoon tulosvaihteesta.

Jotta jaksotettuun hankintamenuon arvostamisen edellytykset täyttyisivät, negatiivisen korvauksen pitää olla "kohtuullinen korvaus sopimuksen ennen aikaisesta päättämistä" ja omaisuuserän hallussapidon täytyy perustua liiketoimintamalliin, jonka tavoitteena on rahavirtojen kerääminen. Käyttönotolla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Pitkäaikaiset osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä – muutokset IAS 28:aan

Voimaantulo 1.1.2019

Muutoksilla selvennetään sellaisten pitkäaikaisten osakkuus- ja yhteisyritysosuuksien kirjanpitokäsittelyä, jotka tosiasiallisesti ovat osa nettosijoitusta osakkuus- tai yhteisyritykseen mutta joihin ei sovelleta pääomaosuusmenetelmää. Tällaisiin osuuksiin on sovellettava IFRS 9:ää Rahoitusinstrumentit ennen kuin niihin sovelletaan IAS 28:n Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin mukaisia vaatimuksia tappion kohdistamisesta ja arvonalentumisesta.

Vuosittaiset parannukset IFRS -standardeihin 2015–2017

Voimaantulo 1.1.2019

Seuraavat parannukset valmistuivat joulukuussa 2017:

- IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen – selvennettiin, että määräysvallan saaminen liiketoiminnassa, joka on yhteinen toiminto, on vaiheittain toteutunut liiketoimintojen yhdistäminen
- IFRS 11 Yhteisjärjestelyt – selvennettiin, että jos osapuoli saa määräysvallan liiketoiminnassa, joka on yhteinen toiminto, sen ei pidä arvostaa aiemmin omistamaansa osuutta uudelleen.
- IAS 12 Tuloverot – selvennettiin, että omaksi pääomaksi luokitelluista rahoitusinstrumenteista maksettavien osinkojen tuloverovaikutukset on kirjattava samalla perusteella kuin jaettavan voiton kerryttäneet liiketoimet tai tapahtumat.
- IAS 23 Vieraan pääoman menot – selvennettiin, että jos tietty laina on edelleen maksamatta, kun siihen liittyvä

ehdot täyttävä omaisuuserä on valmis sille aiottua käyttöä tai myyntiä varten, lainasta tulee osa yrityksen yleisiä lainoja.

Järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tai velvoitteen täyttäminen – muutokset IAS 19:ään

Voimaantulo 1.1.2019

19:ään Työsuhde-etuudet tehdyillä muutoksilla selvennetään etuus pohjaisen järjestelyn muuttamisen ja supistamisen ja velvoitteen täyttämisen kirjanpitokäsittelyä. Niiden mukaan yritysten on:

- määritettävä kauden työsuoritukseen perustuva meno ja nettokorko jäljellä olevalle tilikaudelle muuttamisen tai supistamisen tai velvoitteen täyttämisen jälkeen käyttäen päivitettyjä oletuksia muutospäivästä alkaen
- kirjattava ylijäämän mahdollinen vähentyminen heti tulosvaikutteisesti joko osana aiempaan työsuoritukseen perustuvaa menoa tai velvoitteen täyttämisestä syntyneenä voittona tai tappiona. Toisin sanoen ylijäämän vähentyminen on kirjattava tulosvaikutteisesti, vaikka kyseistä ylijäämää ei aiemmin olisi kirjattu omaisuuserän enimmäismäärän vaikutuksesta johtuen
- kirjattava omaisuuserän enimmäismäärän muutokset erikseen muihin laajan tuloksen eriin.

* Sovelletaan mainittuna päivänä tai sen jälkeen alkavilla raportointikausilla.

MYÖHEMMIN SOVELLETTAVAT UUDET JA UUDISTETUT STANDARDIT JA TULKINNAT

Seuraavat standardit ja tulkinnat on julkaistu 31.7.2020 mennessä, mutta ne eivät olleet sitovina voimassa 31.10.2020 päättyneellä tilikaudella.

Olennaisen määritelmä – muutokset IAS 1:een ja IAS 8:aan

Voimaantulo 1.1.2020

The IASB on tehnyt IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen ja IAS 8:aan Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet muutoksia, joiden mukaan kaikkialla IFRS-standardeissa ja Taloudellisen raportoinnin käsitteellisessä viitekehyksessä käytetään yhdenmukaista olennaisuuden määritelmää, selvennetään milloin informaatio on olennaista ja sisällytetään IAS 1:een ohjeistusta epäolennaisesta informaatiosta.

Muutoksilla selvennetään erityisesti:

että viittaus informaation hämärtämiseen koskee tilanteita, joissa vaikutus on samankaltainen kuin kyseisen informaation esittämättä jättämisellä tai virheellisellä esittämisellä ja että yritys arvioi olennaisuutta ottaen huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena; ja

- että "yleiseen käyttöön tarkoitettujen tilinpäätöksen ensisijaisilla käyttäjillä" tarkoitetaan niitä, joille tilinpäätös on kohdistettu, ja määritellään että näihin kuuluvat "monet nykyiset ja mahdolliset sijoittajat, lainanantajat ja muut luottoa antavat tahot", jotka joutuvat pitkälti täyttämään taloudellisen informaation tarpeensa yleiseen käyttöön tarkoitettujen tilinpäätöksen avulla.

Muutoksilla selvennetään erityisesti:

- että viittaus informaation hämärtämiseen koskee tilanteita, joissa vaikutus on samankaltainen kuin kyseisen informaation esittämättä jättämisellä tai virheellisellä esittämisellä ja että yritys arvioi olennaisuutta ottaen huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena; ja
- että "yleiseen käyttöön tarkoitettujen tilinpäätöksen ensisijaisilla käyttäjillä" tarkoitetaan niitä, joille tilinpäätös on kohdistettu, ja määritellään että näihin kuuluvat "monet nykyiset ja mahdolliset sijoittajat, lainanantajat ja muut luottoa antavat tahot", jotka joutuvat pitkälti täyttämään taloudellisen informaation tarpeensa yleiseen käyttöön tarkoitettujen tilinpäätöksen avulla.

Liiketoiminnan määritelmä – muutokset IFRS 3:een

Voimaantulo 1.1.2020

Liiketoiminnan uudistetun määritelmän mukaan hankintaan täytyy sisältyä panos ja tosiasiallinen prosessi, jotka yhdessä myötävaikuttavat merkittävästi kykyyn saada aikaan tuotoksia. "Tuotoksen" määritelmää muutetaan siten, että painotetaan tavaroiden ja palvelujen tuottamista asiakkaille sekä sijoitustuottojen ja muiden tuottojen kerryttämistä, eikä se sisällä pienempien kustannusten ja muun taloudellisen hyödyn muodossa saatavaa tuottoa. Muutosten seurauksena todennäköisesti aiempaa useampia hankintoja käsitellään varojen hankintana.

Uudistettu Taloudellisen raportoinnin käsitteellinen viitekehys

Voimaantulo 1.1.2020

IASB on julkaissut uudistetun Käsitteellisen viitekehyksen, jota ryhdyttiin käyttämään standardeja annettaessa tehtävissä päätöksissä välittömästi. Keskeiset muutokset ovat seuraavat:

- kasvatetaan yrityksen vastuullisen hoitamisen (stewardship) painotusta taloudellisen raportoinnin tavoitteena
- palautetaan varovaisuus puolueettomuuden osatekijäksi
- määritellään raportoiva yhteisö, joka voi olla juridinen yksikkö tai sen osa
- uudistetaan varojen ja velkojen määritelmät
- poistetaan todennäköisyyteen perustuva kirjaamiskynnys ja lisätään taseesta pois kirjaamista koskevaa ohjeistusta
- lisätään ohjeistusta erilaisista arvostusperusteista, ja
- todetaan, että voitto tai tappio on ensisijainen suorituskyvyn mittari ja että muihin laajan tuloksen eriin kirjatut tuotot ja kulut pitäisi periaatteessa siirtää tulosvaikutteisiksi silloin, kun se lisää tilinpäätöksen merkityksellisyyttä tai parantaa todennäköistä esittämistä.

Mihinkään voimassa olevaan standardiin ei tehdä muutoksia. Kuitenkin yritysten, jotka käyttävät viitekehystä määrittäessään sellaisiin liiketoimiin, tapahtumiin ja olosuhteisiin sovellettavia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, joita ei muutoin käsitellä standardeissa, pitää soveltaa uudistettua viitekehystä 1.1.2020 alkaen. Näiden yritysten tulee harkita, ovatko niiden soveltamat laatimisperiaatteet edelleen asianmukaisia uudistetun viitekehyksen mukaan.

3. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konsernin rahoitusriskit muodostuvat luotto- ja vastapuoliriskistä, korkoriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Luotto- ja vastapuoliriski muodostuu asiakkailta tulevista myyntisaamisten maksuista ja asiakaskunnan keskittymisestä sekä vastapuoliksi hyväksyttävistä yhteistyöpankeista. Konserniyhtiöt toimivat pääosin euroalueella ja altistuvat siten vain vähäisessä määrin vientitoiminnasta johtuen valuuttakurssivaihteluista johtuvalle transaktioriskille. Konsernilla ei ole merkittäviä sijoituksia ulkomaisiin yhtiöihin, joten se ei altistu merkittävälle translaatoriskille. Korkotason muutosten vaikutukset korollisten velkojen ja saatavien arvoon sekä tulevien korkomaksujen määrään aiheuttavat korkoriskin.

Panostajan rahoitusriskien hallinta hoidetaan keskitetysti emoyhtiön rahoitustoiminnoissa Panostajan talous- ja rahoitusjohtajan johdolla. Panostajan talous- ja rahoitusjohtaja seuraa aktiivisesti tytäryritysten rahoitusriskejä ja osallistuu aktiivisesti rahoituksen hankintaan sekä suojausten toteuttamiseen yhdessä tytäryritysten johdon kanssa ja tukee tytäryritysten johtoa muissa rahoituksen hoitamiseen liittyvissä asioissa. Konsernin tytäryrityksillä ei ole käytössä keskinäistä rahoituksen allokointia ja niiden rahoitukset ovat toisistaan riippumattomia. Emoyhtiö voi erillisellä päätöksellä allokoida varojaan tytäryrityksille lisärahoituksen muodossa niiden rahoitus- tai likviditeettitarpeiden mukaisesti. Konsernin riskien hallinnan yleiset periaatteet hyväksyy hallitus ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa emoyritys yhdessä tytäryritysten kanssa.

VALUUTTAKURSSIRISKI

Konserni toimii pääosin euroalueella ja on siten vain vähäisessä määrin alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille.

KORKORISKI

Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihtelusta. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta. Tilikauden lopussa lainat olivat 60,352 tuhatta (61,840 tuhatta euroa). Lainoista 55,891 tuhatta euroa ovat vaihtuvakorkoisia. Kiinteäkorkoisia lainoja on 4,461 tuhatta euroa.

KORKORISKIN HERKKYYSANALYYSI

Seuraava taulukko havainnollistaa, miten korkojen kohtuullisen mahdollinen muutos, muiden muuttujien pysyessä vakiona, vaikuttaa konsernin tulokseen vaihtuvakorkoisten velkojen korkokustannuksen muutosten seurauksena. Korkoriskin herkyys on esitetty verojen jälkeen.

1000 euroa	1 %-yksikön korkeampi tulostaskelma	2 %-yksikön korkeampi tulostaskelma	1 %-yksikön matalampi tulostaskelma
Korkomuutoksen vaikutus			
2020	-447	-894	447
2019	-452	-904	452

LUOTTORISKI

Luottoriskiä hallitaan konsernitasolla myyntisaamisiin liittyvää riskiä lukuun ottamatta. Konserniyritykset tarkistavat asiakkaiden luottokelpoisuuden vähintään asiakassuhdetta perustettaessa. Luottoriskin minimoimiseksi pyritään saamaan turvaava

vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä. Konsernilla on merkittävimpien asiakkaidensa kanssa pitkään jatkuneet vakiintuneet liikesuhteet. Konsernilla ei ole merkittävää luottoriskikeskittymää. Luottoriskiä kohdistuu lähinnä merkittävästi erääntyneisiin saamisiin. Myyntisaamisten ikäjakama on esitetty liitetiedossa 25.

Konsernin rahavaroihin ja johdannaissopimuksiin liittyvä luottoriski on alhainen, sillä kyseisiä rahoitussopimuksia tehdään vain hyvän luottoluokituksen omaavien pankkien kanssa konsernin riskienhallinnan toimintaperiaatteiden mukaisesti.

MAKSUVALMIUSRISKI

Konsernin tärkeimmät lainakovenantit raportoidaan rahoittajille neljännesvuosittain, puolivuositain ja vuosittain. Jos konserni rikkoo lainakovenanttiehtoja, velkoja voi vaatia lainojen nopeuttua takaisinmaksua. Johto tarkkailee lainakovenanttiehtojen täyttymistä säännöllisesti. Konsernin emoyhtiö on antanut vakuuksia rahoittajille tytäryhtiöiden puolesta velkojen vakuudeksi (Tilinpäätöksen liitetieto 34).

Lainojen kovenanttiehdot liittyvät konsernin erillisyyhtiön tai alakonsernin omaan tunnuslukuun korollisten velkojen ja käyttökateen väliseen suhdelukuun (korolliset velat / käyttökate) sekä omavaraisuusasteisiin tai Panostaja-konsernin omavaraisuusasteeseen ja korollisten nettovelkojen ja käyttökateen väliseen suhdelukuun.

Velkoihin liittyvät laininlyönnit ja sopimusehtojen rikkomiset:

Tilikauden aikana lainakovenantti rikkoutui yhdessä alakonsernissa. Rahoittajilta on saatu yhden alakonsernin yhteensä 2,8 milj. lainojen osalta suostumus olla vaatimatta lainojen nopeuttua takaisinmaksua ennen tilikauden vaihdetta. Velkoihin liittyvät järjestelyt ja sopimusehtojen rikkoutumiset esitetty liitetiedossa 28.

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan edellyttämän rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävillä luottolimiiteillä sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita rahoittajia ja eri rahoitusmuotoja. Tilinpäätöshetkellä konsernin tytäryhtiöillä oli käytettävissä nostamattomia luottolimiittejä 5,5 milj. euroa.

Panostajalla on lisäksi käytössään 15 milj. euron yritysolimitti, josta voidaan nostaa kolmen vuoden pituisia lainoja Panostajan tekemien yritystojen rahoittamiseksi ja/tai lisäsijoituksiin konserniin kuuluviin yhtiöihin. Yritysolimittistä on nostamatta 15,0 milj. euroa.

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa osakkeen arvoa pitkällä aikavälillä. Pääomarakenteeseen vaikutetaan osingonjaon, omien osakkeiden oston, pääomanpalautusten, osakeantien sekä lainojen noston ja takaisinmaksun kautta. Panostajan toimintamallissa myös päätökset sijoituskohteiden ostamisesta ja myymisestä ovat tärkeä osa pääoman hallintaa. Panostajan tavoitteena on pitkäjänteisesti kasvattaa sijoituskohteidensa arvoa ja toteuttaa pitkällä aikavälillä merkittävään arvonnousuun johtavia irtaantumisia, joilla on pääomaraken- netta vahvistava vaikutus.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteella ja nettovelkaantumisasteella. Konsernin omava-

raisuusaste oli 33,6 prosenttia (41,3 %) ja nettovelkaantumisaste 90,1 prosenttia (67,5 %). Nettovelkaantumisasteen nousuun vaikutti konsernin IFRS 16 standardin mukaisen leasingvelan kasvu.

1000 euroa	2020	2019
Korolliset rahoitusvelat	103 355	75 171
Korolliset saamiset	5 102	5 130
Rahavarat	34 255	16 381
Korolliset nettovelat	63 998	53 660
Oma pääoma yhteensä	71 012	79 552
Nettovelkaantumisaste	90,1%	67,5%

4. JOHDON HARKINTAA EDellyTTÄVÄT LAADINTAPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Konsernitiininpäätöstä ja liitetietoja laadittaessa yhtiön johto joutuu tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia. Tehdyt arviot ja käytetty harkinta perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten oletuksiin tulevaisuuden tapahtumista. Tehtyjä arvioita ja käytettyä harkintaa tarkastellaan säännöllisesti. Alla on kuvattu tärkeimpiä alueita, joissa arvioita ja harkintaa on käytetty.

HANKITTUJEN VAROJEN KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTAMINEN

IFRS 3 edellyttää hankkijaa kirjaamaan aineettoman hyödykkeen erikseen liikearvosta, mikäli kirjauskriteerit täyttyvät. Aineettoman oikeuden kirjaaminen käypään arvoon edellyttää johdon arvioita tulevasta kassavirroista. Johto on mahdollisuuksien mukaan käyttänyt hankintamenon kohdistamisen perusteena saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämisessä. Kun tämä ei ole mahdollista, mikä on tyypillistä erityisesti aineettomien hyödykkeiden kohdalla, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon ja sen aiottuun käyttöön tulevassa liiketoiminnassa. Arvostukset perustuvat diskontattuihin kassavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- tai jälleenhankintahintoihin ja edellyttävät johdon arvioita ja oletuksia omaisuusarvojen tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset yhtiön liiketoimintojen painotuksissa ja suuntaamisessa voivat tulevaisuudessa aiheuttaa muutoksia alkuperäiseen arvostukseen (Tilinpäätöksen liitetieto 6.18).

YRITYSKAUPPOIHIN LIITTYVÄT EHDOLLISET KAUPPAHINNAT

Johto käyttää merkittävää harkintaa arvioidessaan jokaisena raportointikauden päättämispäivänä mahdollisten ehdollisten lisäkauppahintojen käypää arvoa. Tilikauden päättyessä konserniyhtiöissä ei ollut ehdollisia lisäkauppahintoja.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet testataan arvonalentumisen varalta aina, kun on viitteitä siitä, että niiden arvo saattaa olla alentunut. Liikearvo ja muut taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan arvonalentumisen varalta vähintään vuosittain. Arvonalentumistestausta varten liikearvo ja vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Raha-

virtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Vaikka yhtiön johdon näkemyksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat arvioidut kerrytettävissä olevat rahamäärät erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista (Tilinpäätöksen liitetieto 18).

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Johdon periaatteena on kirjata arvonalentumisvähennys hitaasti liikkuvasta ja vanhentuneesta vaihto-omaisuudesta perustuen johdon parhaaseen arvioon tilinpäätöshetkellä hallussa olevasta mahdollisesti käyttökelvottomasta vaihto-omaisuudesta. Johto perustaa arvionsa systemaattiselle ja jatkuvalle seurannalle ja arvioinnille. Lisäksi yhtiössä on käytössä vaihto-omaisuuden kiertonopeuksiin perustuvat arvostussäännöt.

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN HYÖDYNNETTÄVYYS

Sen ratkaiseminen, merkitäänkö laskennalliset verosaamiset taseeseen, edellyttää harkintaa. Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain, kun niiden realisoituminen on todennäköisempää kuin realisoitumatta jääminen, minkä puolestaan määrää se, kertyykö tulevaisuudessa riittävästi verotettavaa tuloa. Verotettavan tulon kertymistä koskevat oletukset perustuvat johdon tekemiin arvioihin ja oletuksiin.

Näihin arvioihin ja oletuksiin liittyy riskejä ja epävarmuutta ja näin ollen on mahdollista, että olosuhteissa tapahtuvat muutokset aiheuttavat muutoksia odotuksiin ja tämä voi puolestaan vaikuttaa taseeseen merkittäviin laskennallisiin verosaamisiin samoin kuin mahdollisiin vielä kirjaamattomiin muihin verotuksellisiin tappioihin ja väliaikaisiin eroihin.

Jos konserniyhtiöiden verotettava tulo on tulevaisuudessa pienempi kuin mitä johto on ennakoitunut kirjattavia laskennallisia verosaamisia määritettäessä, saamisten arvo alentuu tai ne käyvät kokonaan arvottomiksi. Tällöin taseeseen merkityt määrät voidaan mahdollisesti joutua peruuttamaan tulosvaikutteisesti.

Panostaja -konsernin taseessa on laskennallisia verosaamisia 6,2 miljoonaa euroa.

MUUT JOHDON ARVIOT

Sovellettavan IFRS 16 standardin mukaisesti konserni kirjaa vuokraoimukset taseeseen vuokratelkoina ja käyttöoikeusomaisuuseränä. Vuokratelvan nimellisarvo arvostetaan vuokranmaksujen nykyarvoon. Vuokraus on vuokrasopimuksen ei-peruutettavissa oleva oleva kausi sekä lisäksi jatko- tai irtisanomisoio, jos vuokraolleottaja tulee kohtuullisen todennäköisesti käyttämään jatko-oioin. Toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokraudet määritellään johdon tekemien realististen arvioiden perusteella. Siirtymävaiheessa vuokranmaksut diskontattiin konsernin arvioidulla lisäluoton korolla.

5. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Panostajan seitsemän enemmistöomistuksessa olevaa sijoituskohdetta muodostavat yhtiön liiketoimintasegmentit joiden lisäksi on Muut-segmentti, jossa raportoidaan konsernin emoyhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät. Panostaja -konsernin liiketoimintasegmentit ovat Grano, Helakeskus, Heatmasters, Hygga, CoreHW, Carrot ja Oscar Software sekä Muut.

Raportoivat segmentit on muodostettu, koska ne tuottavat

keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja. Segmenttien väliset liikevaihdot ovat tapahtuneet normaalein kaupallisin ehdoin.

Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylintä operatiivista päätöksentekijää edustaa Panostaja -konsernin johtoryhmä.

Konserni on määritellyt IFRS 12 mukaisesti alakonserniksi, joihin liittyy merkittävä määräysvallattomien omistajien osuus, Grano Group -al konsernin. Grano Group -al konsernin taloudellinen informaatio esitetään tässä segmenttiliitetiedossa Grano liiketoimintasegmentissä. Tarkennuksena todetaan, että kyseisen alakonsernin taloudellinen informaatio vastaa kyseisiä segmenttikohtaisia tietoja.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Liikevaihto sisältää tuotteiden ja palvelujen myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuna välillisillä veroilla ja alennuksilla oikaistuna.

- Grano-segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa tulostuspalveluiden sekä digitaalisten markkinointi- ja sisältöpalveluiden myynnistä. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu
- Helakeskus-segmentin tuotot muodostuvat kalustehelöjen tukkukaupasta. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen.
- Hygga-segmentin tuotot muodostuvat suun terveydenhuoltopalveluiden tuottamisesta ja oman toiminnanohjausjärjestelmän lisenssimyynnistä. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. IFRS 15 standardilla oletetaan olevan tulevana tilikautena vaikutusta ohjelmistopalvelujen myynnin yhteydessä toimitettujen käyttöönotto- tai perustamisprojektien tulouttamisen ajoitukseen, joiden tuloutus tulee standardin käyttöönoton jälkeen viivästyneeseen nyky-

sestä. Tunnistetut käyttöönotto- ja perustamisprojektien tulovirrat eivät kuitenkaan vielä ole määrällisesti olennaisia.

- Heatmasters -segmentin tuotot muodostuvat metallien lämpökäsittelypalveluista sekä metallien lämpökäsittelyssä tarvittavien koneiden ja laitteiden kehittämisestä, valmistamisesta ja markkinoimisesta. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Pitkäaikaiset projektit osatuloutetaan niiden valmiusasteen perusteella.
- CoreHW -segmentin tuotot muodostuvat radiotekniikassa käytettävien mikropiirien ja antennien suunnittelupalveluista. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Pitkäaikaiset projektit osatuloutetaan niiden valmiusasteen perusteella.
- Carrot -segmentin tuotot muodostuvat henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja ulkoistuspalvelujen myynnistä. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu.
- Oscar Software -segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa oman toiminnanohjausjärjestelmän lisenssi- ja palvelumyynnistä sekä taloushallinto-, HR- ja muista verkko-liiketoiminnan palveluista. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. IFRS 15 standardilla on pieni vaikutus kertalaskutteisten lisenssien ja niiden myynnin yhteydessä toimitettujen käyttöönotto- tai perustamisprojektien tulouttamisen ajoitukseen, jolloin tuloutus tapahtuu pidemmällä ajanjaksolla. Raportointikaudella tuloutus on vaikuttanut yhtiön tulokseen 52 tuhatta euroa.
- Muut-segmentissä esitetään Panostaja emoyhtiön luvut. Lisäksi riville sisältyy mahdollisten ei-operatiivisten konserniyhtiöiden luvut ja muut kohdistamattomat erät. Myös liiketoimintasegmenteille kohdistamattomien osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus esitetään tällä rivillä. Vertailuvuoden luvuissa Muut-rivi sisältää myös myytyjen liiketoimintojen varat, velat ja henkilöstömäärän.
- Eliminoinnit rivillä esitetään segmenttien väliset sisäisten erien eliminoinnit sekä muut konsernitasolla tehdyt oikaisut.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2020

2020	Liikevaihto yhteensä	Sisäinen liikevaihto	Ulkoinen liikevaihto	Poistot ja arvonalentumiset	Liiketulos	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Osuus osakkuus-yhtiöiden tuloksesta	Tuloverot	Tulos jatkuvista liike-toiminnosta	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Grano	109 919	21	109 898	-13 586	4 760					145 542	109 021	940
Helakeskus	7 582	0	7 582	-321	474					4 949	5 381	18
Hygga	4 146	0	4 146	-464	-262					5 097	9 484	79
Heatmasters	3 960	0	3 960	-334	266					2 797	1 417	35
CoreHW	8 059	0	8 059	-758	470					8 305	6 405	72
Carrot	14 540	16	14 524	-3 644	-4 009					6 782	7 980	277
Oscar Software	10 992	162	10 829	-1 145	1 141					12 059	7 267	127
Muut	0	0	0	-87	-2 028		233			33 609	1 172	10
Eliminoinnit		-199	0	0	0					-7 181	-7 181	
Konserni yhteensä	159 197	0	158 998	-20 340	812	-2 843	233	-1 230	-3 028	211 958	140 946	1 558

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2019

2019	Liikevaihto yhteensä	Sisäinen liikevaihto	Ulkoinen liikevaihto	Poistot ja arvonalentumiset	Liiketulos	Rahoitus-tuotot ja -kulut	Osuus osakkuus-yhtiöiden tuloksesta	Tuloverot	Tulos jatkuvista liike-toiminnoista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Grano	129 689	78	129 611	-9 697	4 086		0		118 813	82 215	1 089	
Helakeskus	8 048	0	8 048	-16	457				5 502	5 921	19	
Hygga	4 688	0	4 688	-309	-170				4 122	7 691	58	
Heatmasters	4 166	0	4 166	-157	186				2 573	1 370	38	
CoreHW	5 687	0	5 687	-266	432				7 385	5 725	56	
Carrot	20 845	73	20 773	-290	-375				11 478	8 526	476	
Oscar Software	10 084	107	9 977	-658	229				11 984	7 762	131	
Muut	0	0	0	-67	-1 074		150		40 308	3 405	28	
Eliminoinnit		-257	0	0	0				-8 806	-8 807		
Konserni yhteensä	183 207	0	182 949	-11 461	3 771	-2 069	150	-1 283	569	193 360	113 808	1 895

6. HANKITUT LIIKETOIMINNOT

Tilikaudella ei tehty tytäryhtiöhankintoja.

TILIKAUDEN 2019 HANKINNAT

Panostaja Oyj tiedotti 30.10.2019, että sen tytäryhtiö Selog Group Oy on allekirjoittanut Tilatukku Oy:n kanssa sopimuksen yhtiöiden yhdistymisestä. Yhdistyminen tapahtui osakevaihtona siten, että Selog Group Oy hankki Tilatukku Oy:n osakkeet ja Tilatukun omistajat omistavat 40 % Selog Group Oy:n osakkeista. Tilatukku Oy jatkaa Selog Group Oy:n 100 % omistettuna tytäryhtiönä.

Tilinpäätöshetkellä yhtiö on arvioinut kokonaishankintahinnaksi 0,8 milj. euroa. Tilatukun tase on yhdistelty Panostajan -konserniin 31.10.2019.

Hankintamenolaskelma

	Liitetieto	milj. euroa
Luovutettu vastike		0,80
Ehdollinen vastike		0,00
Luovutettu vastike yhteensä		0,80
Hankitut varat ja vastattavaksi otetut velat		
Pysyvät vastaavat	19	0,00
Koneet ja kalusto		0,04
Vaihto-omaisuus	24	0,15
Lyhytaikaiset saamiset	25	0,57
Rahat ja pankkisaamiset	26	0,02
Vastaavaa yhteensä		0,78
Pitkäaikaiset velat	23	0,08
Lyhytaikaiset velat	29	0,70
Laskennalliset verovelat		0,00
Vastattavaa yhteensä		0,78
Nettovarot		0,00
Goodwill		0,80

7. TYTÄRYRITYSTEN JA LIIKETOIMINTOJEN MYYNIT

TILATUKKU

Panostaja allekirjoitti 9.4.2020 sopimuksen Tilatukku Group Oy:n osakekannan myynnistä toimivalle johdolle. Panostaja Oyj:n omistusosuus Tilatukku Group Oy:stä oli 60 prosenttia. Kaupassa Panostaja luopui omistuksestaan kokonaan. Panostaja -konserni kirjasi kaupasta 0,5 milj. euron myyntitappion.

Tilatukku -segmentin tulos tulos on konsernin tilinpäätöksessä esitetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2020 sekä 31.10.2019 päättyneiltä tilikausilta.

Myytyjen liiketoimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

milj.euroa

	1.11.2019-9.4.2020	1.11.2018-31.10.2019
Tilatukku -segmentin tulos		
Tuotot	4,2	7,3
Kulut	-4,0	-7,5
Tulot ennen veroja	0,2	-0,2
Verot	0,0	0,0
Tulos verojen jälkeen	0,1	-0,2
Luovutustappio	-0,5	
Luovutukseen liittyvä verokulu	0,0	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	-0,4	-0,2

Tilatukku -segmentin rahavirrat myyntihetken saakka

	1.11.2019-9.4.2020	1.11.2018-31.10.2019
Liiketoiminnan rahavirta	0,5	0,8
Investointien rahavirta	-0,3	0
Rahoituksen rahavirta	-0,4	-0,6
Rahavirrat yhteensä	-0,2	0,2

Tilatukku -segmentin myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:

	9.4.2020
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1
Aineettomat hyödykkeet	2,3
Vaihto-omaisuus	0,6
Laskennalliset verosaamiset	0,0
Muut varat	1,4
Rahavarat	0,4
Myydyt velat	-2,5
Nettovarallisuus	2,3
Rahana saatu vastike	0,9
Luovutetun yksikön rahavarat	-0,4
Yritysmyyntien nettorahavirta	0,5

TILIKAUDEN 2019 LIIKETOIMINTOJEN MYYNNIT

Panostaja allekirjoitti 29.5.2019 muiden KL-Parts Oy:n omistajien kanssa sopimuksen KL-Parts Oy:n osakekannan myynnistä Oy Kaha Ab:lle. Kaupassa Kahasta tuli KL-Parts:n pääomistaja. KL-Parts:n johto jatkaa yhtiön vähemmistöomistajana. KL-Parts omistaa KL-Varaosat Oy:stä 100 %. Panostaja Oy:n omistusosuus KL-Partsista oli 75 prosenttia. Kaupassa Panostaja luopui omistuksestaan kokonaan. Panostaja -konserni kirjasi kaupasta 2,7 milj. euron myyntivoiton ennen veroja.

milj. euroa	1.11.2018-29.5.2019	1.11.2017-31.10.2018
KL-Varaosat -segmentin tulos		
Tuotot	7,2	14,4
Kulut	-6,8	-13,2
Tulos ennen veroja	0,4	1,2
Verot	-0,1	-0,2
Tulos verojen jälkeen	0,2	1,0
Luovutusvoitto	2,7	
Luovutukseen liittyvä verokulu	-0,8	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	2,1	1,0

KL-Varaosat -segmentin rahavirrat myynti hetkeen saakka

Liiketoiminnan rahavirta	0,2	1,1
Investointien rahavirta	0,0	-0,1
Rahoituksen rahavirta	-0,3	-0,7
Rahavirrat yhteensä	-0,1	0,3

KL-Varaosat -segmentin myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:

	29.5.2019
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1
Aineettomat hyödykkeet	2,0
Vaihto-omaisuus	2,3
Laskennalliset verosaamiset	0,0
Muut varat	0,8
Rahavarat	0,0
Myydyt velat	-1,7
Nettovarallisuus	3,5

Rahana saatu vastike	4,8
Luovutetun yksikön rahavarat	0,0
Yritysmyyntien nettorahavirta	4,8

8. TYTÄRYHTIÖOMISTUSOSUUKSIEN MYYNNIT JA HANKINNAT, JOTKA EIVÄT JOHTANEET MUUTOKSEEN MÄÄRÄYSVALLASSA

TILIKAUSI 2020

Panostaja Oy lunasti Grano Group Oy:n vähemmistöosakkaan osakkeet, jonka jälkeen Panostajan omistusosuus Grano Group Oy:stä nousi 55,2 %:n.

Oscar Software Holdings Oy lunasti vähemmistöosakkaan osakkeet ja kirjasi ne omiksi osakkeiksi. Panostajan omistusosuus Oscar -konsernista on hankinnan jälkeen 54,5 %:a.

	2020
Luovutettu tai saatu määräysvallattomien omistajien osuus	329
Saatu tai maksettu vastike	-481
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovarioihin	-152

TILIKAUSI 2019

Panostaja Oy lunasti Grano Group Oy:n vähemmistöosakkaan osakkeet, jonka jälkeen Panostajan omistusosuus Grano Group Oy:stä nousi 54,8 %:n.

Carrot Palvelut Group Oy lunasti vähemmistöosakkaan osakkeet ja kirjasi ne omiksi osakkeiksi. Panostajan omistusosuus Carrot -konsernista on hankinnan jälkeen 74,1 %:a.

Selog Group Oy hankki Tilatukku Oy:n osakkeet osakevaihtona siten, että Tilatukun omistajat saivat 40 % Selog Group Oy:n osakkeista. Panostajan omistusosuus Selog -konsernista on järjestelyn jälkeen 60 %:a.

Oscar Software Holdings Oy toteutti suunnatun osakeannin Järjestelyn jälkeen Panostajan omistusosuus laski 50,7 %:n.

CoreHW Group Oy toteutti suunnatun osakeannin. Järjestelyn jälkeen Panostajan omistusosuus on 61,1 %:a.

Grano Group Oy lunasti virolaisen tytäryhtiönsä Grano Oü:n vähemmistöosakkaiden osakkeet. Granon omistus tytäryhtiöstä nousi 100 %:n.

Grano Group Oy luopui tytäryhtiönsä Grano 3D:n osakkeista osakevaihdolla siten, että Grano sai uudesta muodostetusta kokonaisuudesta Maker3D Oy:stä 32,6 %:a.

Seuraavassa taulukossa on esitetty omistusosuuksien muutoksen vaikutus konsernin voittovarioihin yhteensä:

	2019
Luovutettu tai saatu määräysvallattomien omistajien osuus	283
Saatu tai maksettu vastike	-91
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovarioihin	192

9. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1000 euroa	2020	2019 Muutettu *)
Osakkuusyhtiön myyntivoitot	0	1815
Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot	110	67
Saadut avustukset	304	104
Muut tuotot	595	499
Yhteensä	1 009	2 485

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tulostaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2019 on oikaistu johtuen siitä, että Tilatukku alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

10. OSUUS OSAKKUUSYHTIÖIDEN TULOKSESTA

Tiedot yhtiön osakkuusyhtiöistä on esitetty liitetieto kohdassa 20. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin.

11. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

Konsernilla on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden suoritus- set kirjataan tulostaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

Tiedot lähipiiriin luettavan johdon työsuhde-etuuksista, osa- keperusteiset maksut mukaan lukien, on esitetty liitetieto koh- dassa 35. Lähipiiritapahtumat

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 726 (1 969) henkilöä. Tilikauden lopussa henkilöstöä oli 1 558 (1 895). Vertailuvuoden luvut sisältävät Tilatukku –konsernin pal- veluksessa olleen henkilöstön (52).

1000 euroa	2020	2019 Muutettu *)
Palkat ja palkkiot	63 394	74 540
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	9 963	12 739
Muut henkilösivukulut	2 225	2 527
Yhteensä	75 582	89 806

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tulostaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2019 on oikaistu johtuen siitä, että Tilatukku alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

12. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1000 euroa	2020	2019 Muutettu *)
Poistot hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus- hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	6 267	0
Koneet ja kalusto	5 053	4 784
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	0
Kehitysmenot	1 317	821
Aineettomat oikeudet	2 400	3 048
Muut pitkävaikutteiset menot	1 744	1 930
Yhteensä	16 781	10 583

Arvon alentumiset hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus- hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Koneet ja kalusto	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet		
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	3 300	0
Kehitysmenot	225	0
Aineettomat oikeudet	35	878
Muut pitkävaikutteiset menot		
Yhteensä	3 560	878

Poistot ja arvonalentumiset yhteensä hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus- hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	5 053	4 784
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	3 300	0
Kehitysmenot	1 317	821
Aineettomat oikeudet	2 659	3 926
Muut pitkävaikutteiset menot	1 744	1 930
Yhteensä	20 340	11 461

13. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1000 euroa	2020	2019 Muutettu *)
Aineellisten hyödykkeiden myyntitappiot ja romutukset	70	6
Vuokrakulut	713	8 615
Ulkopuoliset palvelut	7 451	9 595
Muut kuluerät	9 859	11 029
Yhteensä	18 093	29 245
Tilintarkastuspalkkiot	235	290
Muut palkkiot	80	57
Tilintarkastajille maksetut palkkiot yhteensä, jatkuvat toiminnot	315	347

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tulostaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2019 on oikaistu johtuen siitä, että Tilatukku alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

14. RAHOITUSTUOTOT

1000 euroa	2020	2019 Muutettu *)
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvarjoista	0	0
Valuuttakurssivoitot	4	2
Rahoitustuotot osakkuusyryityksiltä	0	0
Korkotuotot	365	380
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvarjoista		
- korkojohdannaiset, ei suojauskannassa	0	0
- Rahoitusvarjoista joita hallinoidaan käypään arvoon perustuen	0	0
Yhteensä	369	382

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2019 on oikaistu johtuen siitä, että Tilatukku alakonserni on esitetty myytyinä toimintona.

15. RAHOITUSKULUT

1000 euroa	2020	2019 Muutettu *)
Valuuttakurssitappiot	59	24
Arvonalentumistappiot lainasaamisista	23	0
Korkokulut rahoitusleasingveloista	830	390
Korkokulut muista rahoitusveloista	2 300	2 300
Yhteensä	3 212	2 451

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2019 on oikaistu johtuen siitä, että Tilatukku alakonserni on esitetty myytyinä toimintona.

16. TULOVEROT

1000 euroa	2020	2019
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-539	-328
Edellisten tilikausien verot	2	-9
Laskennalliset verot		
Syntyneet ja purkautuneet väliaikaiset verot	-694	-946
Tuloverot yhteensä	-1 230	-1 283

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla 20,0 % laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

	2020	2019
Tulos ennen veroja	-1 798	1 671
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	360	-334
Verovapaat tulot	399	520
Vähennyskelvottomat kulut	-954	-1 488
Liikearvon arvonalentumiset	-660	0
Kirjaamattomat laskennalliset vero- saamiset verotuksellisista tappioista	-419	-180
Aiemmin vähennyskelvottomien kulujen verovaikutus		
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	91	97
Osuus osakkuusyryityksen tuloksesta	47	30
Kauden väliaikaiset erot	-94	-53
Verot aikaisemmilta tilikausilta		125
Verot tuloslaskelmassa	-1 230	-1 283

Vertailuvuoden tiedoista ei ole erotettu myytyjen liiketoimintojen lukuja.

17. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva kauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeiden tilikauden keskimääräiseen hintaan.

	2020	2019
Jatkuvat toiminnot	-3 941	-324
Myydyt toiminnot	-410	1 963
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (1 000 euroa),	-4 351	1 639
Oman pääoman ehtoisen lainan korko (verovaikutus huomioon ottaen)	0	0
Osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos	-4 351	1 639

	2020	2019
Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos	-4 351	1 639

	2020	2019
Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa	52 533	52 533
josta yhtiön hallussa	111	194
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskim. lukumäärä, 1 000 kpl	52 392	52 298
Osakeperusteiset maksut, 1000 kpl	65	28
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo, 1000 kpl	52 457	52 326

Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:

Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €	2020	2019
Laimentamaton	-0,075	-0,006
Laimennettu	-0,075	-0,006
Tulos/osake myydyistä ja lopetetusta liiketoiminnoista €		
Laimentamaton	-0,008	0,038
Laimennettu	-0,008	0,038
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä €		
liiketoiminnoista		
Laimentamaton	-0,083	0,031
Laimennettu	-0,083	0,031

18. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1000 euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Kehitysmenot	Muut aineett. hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2019	102 852	24 314	7 315	11 516	145 996
Lisäykset		42	2 802	782	3 626
Vähennys					0
Yrityksen hankinnan vaikutus					0
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus	-2 368	-29		-18	-2 415
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio					0
Siirto taseryhmien välillä			13	204	217
Kurssierot					0
Hankintameno 31.10.2020	100 484	24 327	10 130	12 484	147 424
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2019	-9 167	-19 054	-2 508	-7 056	-37 785
Tilikauden arvonalentumiset					0
Tilikauden poistot		-2 400	-1 317	-1 744	-5 461
Vähennykset					
Yrityksen hankinnan vaikutus					
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus		29		4	33
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio					0
Siirrot taseryhmien välillä					0
Arvonalentuminen	-3 300		-225	-35	-3 560
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2020	-12 467	-21 425	-4 050	-8 835	-46 777
Kirjanpitoarvo 31.10.2020	88 017	2 901	6 080	3 649	100 645
Hankintameno 1.11.2018	104 005	24 241	4 885	10 558	143 688
Lisäykset		88	1 480	798	2 366
Vähennys	-52			-732	-784
Yrityksen hankinnan vaikutus	800				800
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus	-1 901	-15		-299	-2 215
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio				-63	-63
Siirto taseryhmien välillä			950	1 254	2 204
Kurssierot					0
Hankintameno 31.10.2019	102 852	24 314	7 315	11 516	145 996
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2018	-9 167	-16 017	-1 687	-5 410	-32 281
Tilikauden arvonalentumiset					0
Tilikauden poistot		-3 048	-821	-1 930	-5 799
Vähennykset					
Yrityksen hankinnan vaikutus					
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus		11		223	234
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio				61	61
Siirrot taseryhmien välillä					0
Arvonalentuminen					0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2019	-9 167	-19 054	-2 508	-7 056	-37 785
Kirjanpitoarvo 31.10.2019	93 685	5 259	4 807	4 460	108 210

LIKEARVON ARVONALENTUMISTESTAUS

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille (tai yksikköjen ryhmille) on kohdistettu liikearvoa:

Milj. euroa	10/2020	10/2019
Grano	67,0	67,0
Oscar Software	7,1	7,1
Carrot	4,6	7,9
CoreHW	3,4	3,4
Helakeskus	3,0	3,0
Hygga	2,6	2,6
Heatmasters	0,3	0,3
Tilatukku	-	2,4
Yhteensä	88,0	93,7

Liikearvon arvonalentumistestaus on tilikaudella suoritettu 30,9 tilanteesta. Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Määritetyt ennakoitavat rahavirrat perustuvat konsernin johdon näkemykseen seuraavan kolmen vuoden kehityksestä. Ennustejakson jälkeiset vuodet on ekstrapoloitu 2 %:n kasvuarviota käyttäen.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu liikevaihto ja budjetoitu liikevoitto. Liikevoiton osalta on huomioitu myös sellaisten uudelleenjärjestelyjen, jotka on jo toteutettu tai joihin on sitouduttu, tuottamat kustannussäästöt ja muut hyödyt. Näihin uudelleenjärjestelyihin ei liity merkittävässä määrin tarkasteluhetken jälkeisiä vastaisia lähteviä rahavirtoja.

Käyttöarvoa laskettaessa Granon liikevaihdon odotetaan kasvavan maltillisesti. Granon liikevoiton odotetaan paranevan ennustejaksolla toimintojen tehostamisen seurauksena. Helakeskuksen liikevaihdon ja liikevoiton odotetaan kasvavan maltillisesti ennustejaksolla. Hyggan liikevaihdon odotetaan kasvavan merkittävästi varsinkin klinikkaliiketoiminnan osalta, myös liikevoiton odotetaan kasvavan sekä klinikka-että lisenssiliketoimintojen osalta. Heatmastersin liikevaihdon ja liikevoiton odotetaan kasvavan maltillisesti. CoreHW:n liikevaihdon odotetaan edelleen kasvavan merkittävästi mm. omien tuotteiden myynnin kasvun myötä ja kannattavuuden parantuvan. Carrotin liikevaihdon odotetaan kasvavan maltillisesti ja suhteellisen kannattavuuden paranevat merkittävästi vuoden 2020 tasosta. Oscar Softwaren liikevaihdon odotetaan edelleen kasvavan ja kannattavuuden säilyvän hyvällä tasolla.

Laskelmissa käytetyt diskonttokorot ennen veroja ovat (vertailuvuonna käytetty diskonttokorko-%):

Grano 6,8 % (6,8 %), Carrot 8,5 % (8,9 %), Oscar Software 10,1 % (10,1 %), Hygga 9,5 % (9,4 %), Helakeskus 7,0 % (7,0 %), Heatmasters 9,5 % (9,5 %) ja CoreHW 7,6 % (7,5 %).

Yhtiön jatkuvassa testauksessa testattujen yksiköiden testin mukainen käyttöarvo on ollut niiden kirjanpitoarvoa suurempi kaikissa yksiköissä paitsi Carrotissa.

Henkilöstövuokraus-toimialan kohtuullisesta kehityksestä huolimatta Carrot-segmentin liikevaihdon ja liikevoiton kehitys on tilikaudella ollut ennakoitua heikompaa. Osana liikearvon arvonalentumistestausta Panostaja on käynyt läpi Carrot-segmentin näkymiä sekä toimintaan ja liiketoimintaympäristöön liittyviä muita oletuksia. Carrot-segmentin arvonalentumistestien perusteella Carrot-segmentin konserniliikearvoa on kirjattu alas 3,3 milj. eurolla. Carrot-segmentille jäljelle jäävän liikearvon määrä on 4,6 milj. euroa.

Kohtuulliset muutokset muiden kuin Carrotin testauslaskelmissa käytetyissä parametreissa eivät johda siihen, että omaisuuserien kirjanpitoarvo ylittäisi niistä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Korkotason nykyhetken alhaisuudesta johtuen on kuitenkin selvää, että korkojen noustessa myös arvonalentumistestauksen herkkyys kasvaa.

19. AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

1000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja toimitilat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset	Ennakkomaksut käyttöomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2019	194	0	44 026	282	1 090	45 592
Lisäykset			2 909		383	3 292
Lisäykset käyttöoikeusomaisuuserät		27 366	432			
Yrityksen hankinnan vaikutus			0			0
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus		-530	-317			-847
Vähennykset		-722	-227		-63	-1 012
Siirto fuusio						0
Siirrot taseryhmien välillä			179		-396	-217
Kurssierot		-3	-145			-148
Muut muutokset						0
Hankintameno 31.10.2020	194	26 111	46 857	282	1 014	74 458
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2019	-179	0	-29 898	-208	-947	-31 232
Tilikauden poistot			-4 944			-4 944
Poistot käyttöoikeusomaisuuseristä		-6 267	-109			-6 376
Yrityksen hankinnan vaikutus			0			0
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			225			225
Vähennykset		0	-79			-79
Siirto fuusio						0
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot	-1	4	123			126
Muut muutokset						0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2020	-180	-6 263	-34 682	-208	-947	-42 280
Kirjanpitoarvo 31.10.2020	14	19 848	12 175	74	67	32 177
Hankintameno 1.11.2018	194	0	43 015	282	1 759	45 250
Lisäykset			2 216		1 824	4 040
Yrityksen hankinnan vaikutus			40			40
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			-504			-504
Vähennykset			-105		-197	-302
Siirto fuusio			-976			-976
Siirrot taseryhmien välillä			93		-2 296	-2 203
Kurssierot			33			33
Muut muutokset			214			214
Hankintameno 31.10.2019	194	0	44 026	282	1 090	45 592
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2018	-179	0	-26 391	-208	-947	-27 725
Tilikauden poistot		0	-4 818			-4 818
Yrityksen hankinnan vaikutus			0			0
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			384			384
Vähennykset		0	0			0
Siirto fuusio			976			976
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot						0
Muut muutokset			-49			-49
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2019	-179	0	-29 898	-208	-947	-31 232
Kirjanpitoarvo 31.10.2019	15	0	14 128	74	143	14 359

Sovellettavien tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti konserni kirjaa vuokrasopimukset taseeseen vuokravelkoina ja käyttöoikeusomaisuuseränä. Vuokranmaksut esitetään velkojen takaisinmaksuina ja niihin liittyvinä korkokuluina. Vuokrakausi on vuokrasopimuksen ei-peruutettavissa oleva kausi sekä lisäksi jatko- tai irtisanomisoptio, jos vuokralle ottaja tulee kohtuullisen todennäköisesti käyttämään jatko-option. Toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokrakaudet määritellään johdon tekemien realististen arvioiden perusteella. Siirtymävaiheessa vuokranmaksut diskontattiin konsernin arvioidulla lisäluoton korolla.

20. SIOJITUKSET OSAKKUUSYHTIÖIHIN

1000 euroa	2020	2019
Kirjanpitoarvo 1.11.	3 342	1 140
Osuus tilikauden tuloksesta	233	150
Lisäykset	0	2 314
Vähennykset	0	-262
Kirjanpitoarvo 31.10.	3 575	3 342

Osakkuusyhtiö

31.10.2020	Kotipaikka	Omistusosuus	Varat	Oma pääoma	Velat	Liikevaihto	Tulos
Gugguu Oy	Oulu	43,0 %	7 206	3 822	3 384	4 251	235
Spectra Oy	Lohja	39,0 %	2 199	903	1 296	6 285	339
Maker3D	Helsinki	32,6 %	-	-	-	-	-

Spectra Oy on Panostaja -konsernin 39,0 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö. Tulos perustuu tilikauden tulokseen.

Gugguu on vuonna 2012 perustettu yritys, joka suunnittelee ja valmistaa korkealaatuisia lastenvaatteita ekologisista sekä laadukkaista materiaaleista. Yhtiön tuotteita ovat lasten sisä- ja ulkovaatteet sekä lasten asusteet. Panostajan omistusosuus yhtiöstä on 43 %.

Granon tytäryhtiö Grano 3D sulautui 30.9.2019 Maker3D kanssa. Osakevaihdon myötä yhtiöstä tuli Granon osakkuusyhtiö 32,6 %:n omistusosuudella. Maker3D suunnittelee ja valmistaa laadukkaita 3D-tulostettavia tuotteita. Yhtiö on tehnyt PRH:lle ilmoituksen, jossa tilikautta on päätetty jatkaa neljällä kuukaudella. Yhdistymisen myötä muodostuneesta kokonaisuudesta ei ole vielä saatavilla taloudellisia tietoja.

21. MUUT PITKÄAIKAISET VARAT

1000 euroa	2020	2019
Lainasaaminen	4 816	4 971
Myytävikissä olevat rahoitusvarat	216	224
Muut saamiset	786	2 862
Yhteensä	5 818	8 057

Panostaja Oyj:llä on muissa saamisissa saaminen konsernin johtoryhmältä 0,6 milj. euroa liittyen palkitsemisjärjestelmään. Palkitsemisjärjestelmästä on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 35. Lähipiiritapahtumat.

MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

Noteeraamattomat osakesijoitukset:	2020	2019
Tilikauden alussa 1.11.	224	226
Liiketoimintojen yhdistämisestä aiheutuneet lisäykset	0	0
Lisäykset	0	0
Vähennykset	-8	-2
Tilikauden lopussa 31.10.	216	224

22. KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	2020	2019
Tilikauden alussa 1.11.	8 394	11 000
Käyvän arvon muutokset		
- realisoitunut	-14	-106
- realisoitumaton	-14	
Lisäykset	2 000	4 500
Vähennykset	-4 000	-7 000
Tilikauden lopussa 31.10.	6 366	8 394

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältää sijoituksen Fennian Varainhoito Oy:n Kassa -varainhoitosalkkuun. Salkku koostuu pääosin lyhyen koron rahastoista sekä sijoituksista yrityslainarahastoihin. Rahasto on vähäriskinen ja sijoitus on nostettavissa haluttuna ajankohtana. Tilikauden lopussa rahastossa oli 6,4 milj. euroa sijoituksia.

23. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Laskennalliset verosaamiset:

	Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	Arvon alentumis-tappiot	Muut erät	Yhteensä
1.11.2018	670	0	5 784	6 454
Merkitty tuloslaskelmaan	-88		-349	-437
Laajan tuloslaskelman erät				
Ostetut liiketoiminnot				
Myydyt liiketoiminnot				0
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu				
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot				
Kurssierot				
Kirjattu suoraan omaan pääomaan				
31.10.2019	582	0	5 435	6 017
Merkitty tuloslaskelmaan	-3		234	231
Laajan tuloslaskelman erät				
Ostetut liiketoiminnot				
Myydyt liiketoiminnot				
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu				
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot				
Kurssierot				
Kirjattu suoraan omaan pääomaan				
31.10.2020	579	0	5 669	6 248

Laskennalliset verovelat:

	Käyvän arvon kohdistukset	Verotuksen erisuuruiset poisot	Myydyt liiketoiminnot	Hankitut liiketoiminnot	Muut erät	Yhteensä
1.11.2018	2 334	3 321	0	0	0	5 655
Merkitty tuloslaskelmaan	-545	1 094				549
Laajan tuloslaskelman erät						
Ostetut liiketoiminnot						0
Myydyt liiketoiminnot						0
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu						
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot						
Siirto erien välillä						0
Kurssierot						
Kirjattu suoraan omaan pääomaan						
31.10.2019	1 789	4 415	0	0	0	6 204
Merkitty tuloslaskelmaan	-458	1 194				736
Laajan tuloslaskelman erät						
Ostetut liiketoiminnot						
Myydyt liiketoiminnot			-213			-213
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu						
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot						
Siirrot erien välillä						
Kurssierot						
Kirjattu suoraan omaan pääomaan						
31.10.2020	1 331	5 609	-213	0	0	6 727

Tytäryhtiöiden vahvistetusta tappioista on kirjattu yhteensä 0,5 milj. euron verosaaminen. Laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu tytäryhtiöiden yhteensä 0,3 milj. euron vahvistetuista tappioista. Johdon arvion mukaan tytäryritysten vahvistetuista tappioista kirjatut laskennalliset verosaamiset pystytään hyödyntämään käyttäen arvioitua verotettavaa tuloa, joka perustuu tytäryrityksien hyväksytyihin liiketoimintasuunnitelmiin ja budjetteihin. Käyttämättömät verotukselliset tappiot vanhenevat vuosien 2021-2029 aikana.

24. VAIHTO-OMAISUUS

1000 euroa	2020	2019
Aineet ja tarvikkeet	3 089	3 080
Keskeneräiset tuotteet	648	963
Valmiit tuotteet ja tavarat	2 586	3 104
Muu vaihto-omaisuus	7	11
Yhteensä	6 330	7 158

Konsernissa ei ole kirjattu tilikaudella 2020 eikä vertailukaudella vaihto-omaisuuden arvonalentumisia.

25. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

Myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo vastaa niihin liittyvän luottoriskin enimmäismäärää tilinpäätöshetkellä.

1000 euroa	2020	2019
Myyntisaamiset	19 008	25 700
Lainasaamiset	188	46
Siirtosaamiset	3 140	3 538
Saamiset osakkuusyhtiöiltä	0	0
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	40	130
Muut saamiset	533	430
Yhteensä	22 908	29 844

Myyntisaamisten ikäjakauma

1000 euroa	2020	2019
Erääntymättömät	17 042	21 699
1-30 päivää erääntyneet	1 659	2 936
31-180 päivää erääntyneet	243	978
181-360 päivää erääntyneet	87	142
Yli vuoden erääntyneet	65	30
Luottotappiovaraus ja Ecl yhteensä	-88	-85
Myyntisaamisten tasearvo	19 008	25 700

Yhtiöt ovat kirjanneet tilikaudella myyntisaamisista arvonalennustappioita 160 tuhatta euroa (163 tuhatta euroa vuonna 2019). Arvonalentumiset ovat kohdistuneet yli vuoden erääntyneisiin laskuihin sekä sellaisten yritysten saataviin, joista on tehty konkurssi- tai saneeraus päätös.

IFRS 9 käyttöönoton myötä konserni on kirjannut luottotappiovarauksen erillisen laskentamallin mukaisesti. Oletettujen luottotappioiden malli perustuu historiallisten tappioiden määrään sekä asiakkaiden maksukäyttäytymiseen. IFRS 9 mukaista luottotappiovarausta on konsernissa kirjattu 88 tuhatta euroa.

31.10.2020 1000 euroa	Bruttomääräi- nen kirjanpito- arvo	Tappiota koskeva vähennyserä
Ei erääntynyt	17 176	9
1-30 päivää erääntyneet	1 659	2
31-90 päivää erääntyneet	180	0
91-180 päivää erääntyneet	60	3
181-360 päivää erääntyneet	87	9
Yli vuoden erääntyneet	65	65
Yhteensä	19 096	88

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	2020	2019
Palkat ja sosiaalimaksut	5	15
Vuosialennukset	117	366
Ennakot	1 209	1 099
Muut	1 809	2 058
Yhteensä	3 140	3 538

Saamisten tasearvon vastaavat olennaisilta osin niiden käypää arvoa.

26. RAHAVARAT

1000 euroa	2020	2019
Rahoitusvarat Fennia	6 366	8 394
Käteinen raha ja pankkitilit	27 889	7 988
Yhteensä	34 255	16 381

27. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT TIEDOT

Tilikauden lopussa Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa ja osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52.533.110 kappaletta.

YLIKURSSIRAHASTO

Ylikurssirahastoon kirjataan osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksama määrä, joka ylittää osakkeiden nimellisarvon. Ylikurssirahastoon kirjatut määrät liittyvät aikaisemman, 31.8.2006 saakka voimassa olleen osakeyhtiölain (29.9.1978/734) mukaisiin osakeantteihin.

Niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista on päätetty vanhan osakeyhtiölain aikana, optioihin perustuvista osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyn ehtojen mukaisesti.

SIOJETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset ja uuden osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaantulon jälkeen (1.9.2006) päätettyjen osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksaman määrän siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan kirjata osakepääomaan. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää lisäksi vaihtovelkakirjalainan oman pääoman komponentin.

OSAKEANTI

Tilikaudella 2020 eikä vertailukaudella 2019 ole toteutettu osakeantia.

OSAKEMERKINTÄ

Tilikaudella 2020 eikä vertailukaudella 2019 ei ole toteutettu osakeantia.

OMAT OSAKKEET

Ostettujen osakkeiden hankintahinta transaktiokuluineen esitetään sijoitetun vapaan pääoman vähennyksenä.

Tilikauden 2020 lopussa omia osakkeita oli 110.824 kappaletta (193.594 kappaletta).

Yhtiökokouksen 1.2.2019 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2019 yhtiön johdolle osakepalkkioina yhteensä 28 325 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 16.12.2019 yhteensä 12 195 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna. Panostaja luovutti yhtiökokouksen 6.2.2020 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 13.3.2020 yhteensä 13 514 kappaletta, 5.6.2020 yhteensä 14 368 kappaletta sekä 4.9.2020 yhteensä 14 368 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

OSINGOT

Tilikaudelta 2019 maksettiin osinkoa 2,6 milj. euroa (0,05 euroa osakkeelta). Tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot olivat 0,8 milj. euroa.

Tilikaudelta 2018 maksettiin osinkoa 2,6 milj. euroa (0,05 euroa osakkeelta). Panostajan hallitus päätti jakaa syyskuussa lisäosinkoa 1,6 milj. euroa (0,03 euroa osakkeelta). Tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot olivat 1,4 milj. euroa.

OMA PÄÄOMA

Konsernin omaa pääomaa on oikaistu verotarkastuksen perusteella yhtiölle määrätyillä edellisille tilikausille 2018-2019 kohdistuneilla arvonlisäveroilla yhteensä 0,5 milj. euroa.

28. RAHOITUSVELAT

1000 euroa	2020	2019
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat		
Lainat rahoituslaitoksilta	49 741	47 383
Vuokrasopimusvelat	20 905	6 502
Muut lainat	474	491
Yhteensä	71 120	54 377
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat		
Pitkäaikaisten rahoituslainojen lyhennykset	8 988	11 391
Muut lainat rahoituslaitoksilta	15 298	6 878
Vuokrasopimusvelat	7 977	2 571
Yhteensä	32 264	20 839

Pitkäaikaisten velkojen eräntymisajat

Lyhennykset 1000 euroa	Lainat rahoituslaitoksilta		Rahoitusleasingvelat		Muut lainat	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
< 1 vuotta	9 255	11 637	7 977	2 571	23 483	6 877
1-2 vuotta	14 853	8 114	4 938	1 549	6 768	446
2-3 vuotta	7 421	9 008	4 938	1 549	0	0
3-4 vuotta	25 999	6 775	4 938	1 549	0	0
4-5 vuotta	1 210	22 893	4 938	1 549	0	0
> 5 vuotta	554	1 244	1 153	306		
	59 292	59 671	28 882	9 073	30 251	7 323

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 32. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Korkokantojen painotettu keskiarvo 31.10.2020 oli 2,5 % (31.10.2019: 2,5 %). Konsernin rahoitusvelat tilinpäätöshetkellä olivat 60.352 tuhatta euroa. Tästä 55.891 tuhatta euroa ovat vaihtuvakorkoisia ja 4.461 tuhatta euroa kiinteäkorkoisia. Korolliset pitkäaikaiset- ja lyhytaikaiset velat ovat euromääräisiä.

VELKOIHIN LIITTYVÄT JÄRJESTELYT JA SOPIMUSEHTOJEN RIKKOMISET

Carrot Group Oy:n 2,8 milj. euron lainoihin liittyy kovenanttiehto omavaraisuusaste sekä tunnusluku korolliset nettovelat/ käytökate. Yhtiö ei saavuttanut tilinpäätöshetkellä vaadittua kovenanttiehtoa. Rahoittajalta on saatu kuitenkin ennen tilikauden vaihdetta suostumus siihen, että rahoittaja ei eräännytä kyseisiä lainoja kovenattirikkomuksen johdosta.

29. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

1000 euroa	2020	2019
Saadut ennakot	679	745
Ostovelat	9 305	11 065
Siirtovelat	13 751	14 463
Muut lyhytaikaiset velat	7 142	6 130
Yhteensä	30 876	32 403

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	2020	2019
Vuosilomapalkka sosiaalikuuluineen	10 026	8 986
Palkkajaksotukset	1 323	1 273
Korkojaksotukset	83	116
Verojaksotukset	68	298
Työl-jaksotukset	1 362	1 626
Muut erät	889	2 164
Yhteensä	13 751	14 463

Muut velat sisältävät verotarkastuksen perusteella aiemmilta tilikausilta 2018-2019 emoyhtiön muista kuluista vähennettyjen arvonlisäverojen oikaisun 0,5 milj. euroa.

30. VARAUKSET

Konsernissa ei ollut tilikaudella eikä vertailukaudella takuuvauksia eikä tappiollisia sopimuksia.

TAKUUVARAUKSET

Konserni antaa tietyille tuotteilleen 1-3 vuoden takuun. Takuun aikana tuotteissa havaitut viat korjataan konsernin kustannuksella tai asiakkaalle annetaan vastaava uusi tuote. Takuuvaraus kirjataan todennäköisten takuukustannusten arvion perusteella. Takuuvaraukset odotetaan käytettävän seuraavan kolmen vuoden aikana, painottuen kuitenkin ensimmäiseen 12 kuukauteen. Konsernissa ei ollut kirjattuja takuuvauksia tilikaudella eikä vertailukaudella.

31. VUOKRASOPIMUSVELKOJEN ERÄÄNTYMISAJAT

1000 euroa	2020	2019
Vuokrasopimusvelkojen bruttomäärä - vähimmäisvuokrat erääntymisajoin:		
Vuoden kuluessa	8 777	2 870
Yhtä vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	20 361	6 659
Yli viiden vuoden kuluessa	1 165	356
Yhteensä	30 303	9 885
Vuokrasopimusvelkojen tulevat rahoituskulut	-1 421	-812
Vuokrasopimusvelkojen nykyarvo	28 882	9 073
Vuokrasopimusvelkojen nykyarvo erääntyy seuraavasti:		
Vuoden kuluessa	7 977	2 571
Yhtä vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	19 751	6 196
Yli viiden vuoden kuluessa	1 154	306
Yhteensä	28 882	9 073

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy vuokrasopimusvelalla hankittuja käyttöoikeusomaisuuseriä.

Sovelllettavien tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti konserni kirjaa vuokrasopimukset taseeseen vuokravalkoina ja käyttöoikeusomaisuuserinä. Vuokranmaksut esitetään velkojen takaisinmaksuina ja niihin liittyvinä korkokuluina.

Vuokravalkan nimellisarvo arvostetaan vuokranmaksujen nykyarvoon. Vuokranmaksut eivät sisällä muuttuvia vuokria. Muuttuvat vuokrat, joita ei sisällytetä vuokravalkan alkuperäiseen arvoon, kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Vuokrakausi on vuokrasopimuksen ei-peruutettavissa oleva kausi sekä lisäksi jatko- tai irtisanomisoptio, jos vuokralle ottaja tulee kohtuullisen todennäköisesti käyttämään jatko-option. Toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokrakaudet määritellään johdon tekemien realististen arvioiden perusteella. Siirtymävaiheessa vuokranmaksut diskontattiin konsernin arvioidulla lisäluoton korolla.

Konsernin aloittavan taseen pääomitetun vuokravalkan nettonykyarvo oli 25,6 milj. euroa ja päättyessä 28,9 milj. euroa. Katsauskaudella vuokrasopimuksista aiheutuvat vuokrakulut vähenivät noin 6,6 milj. eurolla ja korkokulujen kasvoivat noin 0,5 miljoonalla eurolla. Katsauskauden poistot lisääntyivät 6,3 milj. eurolla käyttöoikeusomaisuuserän poistojen johdosta.

32. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

2020 Tase-erä

1000 euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	Jaksotettuun hankintamenoon	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Muut pitkäaikaiset varat	21			5 602	5 602	8 525
Myytävissä olevat rahoitusvarat	21		216		216	216
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25				0	0
Rahoitusarvopaperit	22	6 366			6 366	6 366
Rahoitusvarat yhteensä		6 366	216	5 602	12 184	12 195
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Lainat rahoituslaitoksilta	28			70 646	70 646	70 794
Muut pitkäaikaiset velat	28			473	473	473
Lyhytaikaiset velat						
Korolliset velat	28			32 264	32 264	32 264
Johdannaissopimukset	29	88			88	88
Rahoitusvelat yhteensä		88	0	103 383	103 471	103 619

* Pitkäaikaisiin rahoitusvelkoihin sisältyy 20,5 milj. euroa vuokrasopimusvelkoja.

* Lyhytaikaisiin rahoitusvelkoihin sisältyy 7,9 milj. euroa vuokrasopimusvelkoja

2019 Tase-erä

1000 euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	Jaksotettuun hankintamenoon	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Muut pitkäaikaiset varat	21			7 833	7 833	7 772
Myytävissä olevat rahoitusvarat	21		224		224	224
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25				0	0
Rahoitusarvopaperit	22	8 394			8 394	8 394
Rahoitusvarat yhteensä		8 394	224	7 833	16 451	16 390
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Lainat rahoituslaitoksilta	28			53 886	53 886	54 033
Muut pitkäaikaiset velat	28			476	476	476
Lyhytaikaiset velat						
Korolliset velat				20 839	20 839	20 839
Johdannaissopimukset	29	101			101	101
Rahoitusvelat yhteensä		101	0	75 201	75 302	75 449

Myyntisaamisten ja muiden lyhytaikaisten saamisten, sekä ostovelkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot vastaavat niiden kirjanpitoarvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen. Siksi niiden käypää arvoa ei ole määritetty liitetietoihin.

Muiden jaksotettuun hankintamenoan arvostettujen saamisten ja velkojen käyvät arvot on määritetty diskonttaamalla niiden tulevat rahavirrat tasepäivänä käyttäen markkinakorkoja, jolla yhtiö saisi vastaavaa lainaa tilinpäätöspäivänä, tai saamisten kohdalla markkinakorkoja, joilla yhtiö voisi myöntää vastapuolelle lainaa tilinpäätöspäivänä.

Käypään arvoon taseessa arvostettujen erien käyvän arvon määrittämisestä on kerrottu liitetiedossa 33.

33. KÄYVÄN ARVON HIERARKIA KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUISTA RAHOITUSVAROISTA JA -VELOISTA

Käyvät arvot raportointikauden lopussa
31.10.2020

1000 euroa	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset			
Korkorahasto-osuudet	6 366		
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat			
Noteeraamattomat osakesijoitukset		0	216
Yhteensä	6 366	0	216
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Koronvaihtosopimukset		88	
Yhteensä	0	88	0

Käyvät arvot raportointikauden lopussa
31.10.2019

1000 euroa	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset			
Korkorahasto-osuudet	8 394		
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat			
Noteeraamattomat osakesijoitukset			224
Yhteensä	8 394	0	224
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Koronvaihtosopimukset		101	
Yhteensä	0	101	0

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Tason 2 käyvät arvot perustuvat muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Rahastosijoitukset arvostetaan perustuen rahastoyhtiöiden arvostusraporteihin. Johdannaiset arvostetaan käyttäen diskontattujen rahavirtojen menetelmään.

Tason 3 käyvät arvot perustuvat muuhun kuin markkinoilta saatavaan hintaan, ja saattavat sisältää johdon tekemiä arvioita.

MYYTÄVISSÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET RAHAVARAT

Myytävissä olevat pitkäaikaiset rahavarat ovat kaikki noteeraamattomia osakesijoituksia. Ne ovat arvostettu hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla.

34. VAKUudet JA VASTUUSITOUMUKSET

1000 euroa	2020	2019
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	94 255	95 258
Annetut pantit	112 920	116 268
Muut vastuut	4 944	5 730

Annetut pantit sisältävät pantatut tytäryhtiöosakkeet 136,8 milj. euroa. Vastuiden arvona on käytetty vakuuden nimellis- tai kirjanpitoarvoa.

1000 euroa	2020	2019
Muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa	10 357	11 276
Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	16 873	17 551
Yli viiden vuoden kuluttua	275	1 368
Yhteensä	27 505	30 195
Rahalaitoslainojen yhteismäärä	102 909	74 725

35. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähimpiin kuuluvat emoyhtiö sekä tytär-, osakkuus ja yhteisyritykset. Määräysvaltaa ja huomattavaa vaikutusvaltaa käyttävien yhtiöiden lisäksi vastaavaa valtaa käyttävät luonnolliset henkilöt. Määräysvaltaa ja huomattavaa vaikutusvaltaa käyttävien henkilöiden lisäksi yhtiön lähimpiin kuuluvia henkilöitä ovat yhtiön ja sen emoyhtiön johtoon kuuluvat avainhenkilöt.

Avainhenkilöiksi katsotaan henkilöt, joilla on yhteisön toiminnan suunnittelua, johtamista ja valvontaa koskevat valtuudet ja vastuu. Avainhenkilöitä ovat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja sekä johtoryhmän jäsenet.

Lähimpiin kuuluvat myös avainhenkilöiden (ja määräys-/vaikutusvaltaa käyttävien henkilöiden) läheiset perheenjäsenet. Perheenjäseniksi katsotaan mm. avio- tai avopuoliso sekä henkilön omat tai puolison lapset ja muut huollettavat. Perheenjäsenen (ja määräys-/vaikutusvaltaa käyttävien henkilöiden) ohella yhtiön lähimpiin kuuluvat myös yhtiöt, joissa avainhenkilö tai perheenjäsen yksin tai yhdessä käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa.

PALKITSEMINEN

Panostaja Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Johdon palkitsemis- ja sitouttamisjärjestelmät koostuvat rahapalkasta, luontoseduista sekä osakepalkkioista. Eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan.

Hallituksen jäsenten palkitsemisesta päättää Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous vuosittain. Hallituksen jäsenten palkitseminen perustuu suurimpien osakkeenomistajien (vähintään 10 %) esitykseen yhtiökokoukselle, joka päättää palkkioiden tason vuosittain.

Palkitsemispolitiikan mukaan johtoryhmän jäsenille luovutetaan joulukuussa 2020 yhteensä 65 085 Panostajan osaketta. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut.

Johtoryhmän jäsenillä on tilinpäätöshetkellä 31.10.2020 henkilökohtaisessa tai määräysvallassaan olevan yhtiön omistuksessa yhteensä 700 000 kpl osakepalkkiojärjestelmään liittyvää Panostajan osaketta, jotka johtoryhmän jäsenet ovat sitoutuneet säilyttämään omistuksessaan järjestelmän voimassaoloajan. Kannustin- ja sitouttamisjärjestelmässä oleva johdon osakeomistus jakaantuu seuraavasti:

Comito Oy (Tapio Tommila)	300 000 kpl
Miikka Laine	200 000 kpl
Minna Telanne	200 000 kpl
Yhteensä	700 000 kpl

Johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjäriskin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta.

LAINAT LÄHIPIIRILLE

1 000 euroa	2020	2019
Tilikauden alussa	1 107	1 181
Tilikauden aikana myönnettyt lainat	0	0
Lainojen takaisinmaksut ja arvonalentumiset	-499	-74
Veloitetut korot	5	6
Tilikauden aikana saadut korkomaksut	-5	-6
Tilikauden lopussa	608	1 107

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lainaehdot ovat seuraavat:

Nimi	Lainan määrä	Takaisinmaksuehdot	Korko
Comito Oy (Tapio Tommila)	313	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Minna Telanne	148	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Miikka Laine	148	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Yhteensä	608		

Myönnettyjen lainojen vakuutena on yhtiön osakkeita, joiden käypä arvo 31.10.2020 oli 0,4 milj. euroa.

Panostaja Oyj:n yhtiökokous päätti 6.2.2020 hallituksen kokouspalkkioiden maksamisesta, että noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Lisäksi Panostaja Oyj:n hallitus päätti yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa toteuttaa yhtiökokouksen päätös hallituksen jäsenten palkkioista osakkeiden osalta siten, että palkkio toimitetaan neljä kertaa vuodessa aina osavuositarkastuksen/tilinpäätöksen julkistamista seuraavana päivänä.

Panostajan tytäryhtiö CoreHW Group:n osakkeenomistajat ovat 18.3.2020 tekemälläan yksimielisellä päätöksellä valtuuttaneet hallituksen päättämään enintään 100 000 yhtiön uuden osakkeen merkintään oikeuttavan osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitetun optio-oikeuden antamisesta. Kukin optio-oikeus tuottaa oikeuden merkitä yhtiön yhden uuden osakkeen 19,79 euron kappalehintaan. Myöntämispäivä 12.8.2020. Optio-oikeuksien antamiseen on ollut OYL 10.1.1 §:ssä tarkoitettu painava taloudellinen syy. Toimenpiteellä pyritään sitouttamaan yhtiön avainhenkilöt yhtiön toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen sekä yhdistämään omistajien ja johdon tavoitteet. Optio-oikeuksilla ei ole oikeuksia myöhemmissä osakeanneissa, myöhemmin annettuihin optioihin tai oikeuksiin, yhtiön varojen jaettaessa OYL 13:1.1 §:ssä tarkoitettulla tavalla, yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön, yhtiön jakautuessa tai OYL 18 luvun mukaisessa vähemmistöosakkaiden lunastuksessa.

36. TYTÄRYHTIÖT

	Kotipaikka	Osuus äänivallasta	Emoyrityksen omistusosuus-%
Emoyritys			
Panostaja Oyj	Tampere		
Tytäryritykset			
Carrot Akatemia	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Itä-Suomi Oy	Kuopio	74,1	74,1
Carrot Joensuu Oy	Joensuu	74,1	74,1
Carrot Jyväskylä Oy	Jyväskylä	74,1	74,1
Carrot Keski-Uusimaa Oy	Hyvinkää	74,1	74,1
Carrot Logistiikka Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Länsi-Suomi Oy	Pori	74,1	74,1
Carrot Oulu Oy	Oulu	74,1	74,1
Carrot Palvelut Group Oy	Tampere	74,1	74,1
Carrot Palvelut Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Pirkanmaa Oy	Tampere	74,1	74,1
Carrot Pohjanmaa Oy	Vaasa	74,1	74,1
Carrot Pohjois-Suomi Oy	Oulu	74,1	74,1
Carrot Rakennus Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Satakunta Oy	Turku	74,1	74,1
Carrot Tampere Oy	Tampere	74,1	74,1
Carrot Teollisuus Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Uusimaa Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Varsinais-Suomi Oy	Turku	74,1	74,1
Copynet Finland Oy	Helsinki	55,2	55,2
CoreHW Group Oy	Tampere	61,1	61,1
CoreHW Oy	Tampere	61,1	61,1
CoreHW Semiconductor Oy	Tampere	61,1	61,1
Grano Oy	Helsinki	55,2	55,2
Grano Group Oy	Helsinki	55,2	55,2
Grano Diesel Oy	Helsinki	55,2	55,2
Heatmasters Group Oy	Tampere	80,0	80,0
Heatmasters Sp.zoo	Puola	80,0	80,0
	Tallinna, Viro		
Grano Digital Oü		55,2	55,2
Hygga Group Oy	Helsinki	79,8	79,8
Hygga Oy	Helsinki	79,8	79,8
	Tukholma, Ruotsi		
Hygga AB		79,8	79,8
Suomen Arkistovoima Oy	Turku	55,2	55,2
Suomen Helakeskus Oy	Seinäjoki	100,0	100,0
Suomen Helasto Oy	Seinäjoki	100,0	100,0
Oscar Software Holdings Oy	Tampere	54,5	54,5
Oscar Software Oy	Tampere	54,5	54,5

Alakonsernien tytäryhtiöiden omistusosuudet on taulukossa esitetty Panostajan alakonsernin emoyhtiön omistusosuuden mukaisena. Tarkemmat tiedot alakonsernien tytäryhtiöiden omistussuhteista on esitetty kunkin alakonsernin tilinpäätöksessä.

37. OIKEUDELLISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole tilinpäätöshetkellä avoinna olevia riita- tai oikeustapauksia, joihin liittyen konserniin voisi kohdistua merkittäviä vaateita.

Panostajan emossa suoritettiin arvonlisäverotarkastus koskien tilikausia 2018-2019. Verottaja on tehnyt päätöksen arvonlisäverojen vähennysoikeuden osittaisesta rajaamisesta ja maksuupannut tarkastuksen kohteena olleina vuosina vähennettyjä arvonlisäveroja korkoineen noin 0,6 milj. euroa. Päätökseen tullaan hakemaan oikaisua.

Vastaavanlainen verotarkastus tehtiin myös vuonna 2014. Tällöin verottajan päätös oli, että Panostaja Oyj:llä ei ole arvonlisäveron vähennysoikeutta. Panostaja Oyj valitti Verohallinnon päätöksestä hallinto-oikeuteen joka kumosi Verohallinnon päätökset. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt marraskuussa 2017 tehdyllä päätöksellä Verohallinnolle valituslupaa. Verohallinto palautti vähentämättömät arvonlisäverot korkoineen Panostaja Oyj:lle.

38. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Ei merkittäviä tilikauden jälkeisiä tapahtumia.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA

1000 euroa	Liite	1.11.19- 31.10.2020	1.11.18- 31.10.2019
Liiketoiminnan muut tuotot	1.1.	245	6 318
Henkilöstökulut	1.2.	-1 340	-1 801
Poistot ja arvonalentumiset	1.3.	-38	-67
Liiketoiminnan muut kulut	1.4.	-889	-1 508
LIIKEVOITTO/-TAPPIO		-2 021	2 942
Rahoitustuotot ja -kulut	1.5.	-2 563	2 172
VOITTO/-TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		-4 584	5 113
Tilinpäätössiirrot	1.6.	200	
Tuloverot	1.7.	9	-667
TILIKAUDEN VOITTO/-TAPPIO		-4 375	4 446

EMOYHTIÖN TASE

VASTAAVAA

1000 euroa	Liite	31.10.2020	31.10.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	2.1.	28	34
Aineelliset hyödykkeet	2.2.	116	146
Sijoitukset	2.3.	36 979	39 453
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		37 123	39 633
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	2.4.	10 966	14 395
Lyhytaikaiset saamiset	2.5.	2 598	2 779
Rahoitusarvopaperit	2.6.	6 366	8 394
Rahat ja pankkisaamiset		2 395	1 285
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		22 125	26 853
VASTAAVAA YHTEENSÄ		59 447	66 487

VASTATTAVAA

1000 euroa	Liite	31.10.2020	31.10.2019
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	2.7	5 569	5 569
Ylikurssirahasto		4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		16 865	16 803
Edellisten tilikausien voit- to/-tappio		35 726	34 411
Tilikauden voitto/-tappio		-4 375	4 446
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		58 476	65 920
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	2.8	42	42
Lyhytaikainen vieras pääoma		929	525
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		971	567
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		59 447	66 487

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA

1000 euroa	1.11.2019- 31.10.2020	1.11.2018- 31.10.2019
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden voitto/-tappio	-4 375	4 446
Oikaisut:	2 362	-7 597
Suunnitelman mukaiset poistot	38	67
Myyntivoitot	-87	-6 160
Myyntitappiot	58	0
Rahoitustuotot ja -kulut	2 563	-2 172
Verot	-200	667
Saamisten luottotappio-oikaisut	-9	0
MUUTOKSET		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos	-71	47
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	-47	45
Korot ja muut rahoituskulut	-108	-143
Korko- ja muu rahoitustulot	144	172
Maksetut verot	-52	-3 286
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-2 147	-6 316
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineell. ja aineett. hyödykk.	-46	-34
Investoinnit tytäryrityksiin	-226	-1 092
Investoinnit osakkuusyhtiöihin	0	-1 505
Investoinnit muihin sijoituksiin	0	-3
Aineell. ja aineett. hyöd. luovutustulot	51	33
Tytäryritysten myynnin luovutustuotot	924	4 812
Osakkuusyhtiöiden myynnin luovutustuotot	0	2 206
Muiden osakkeiden myynnin luovutustulot	0	3
Sisäisten saamisten nettomuutos	-80	-100
Myönnettyt lainat	-372	0
Lainasaamisten takaisinmaksut	2 507	1 074
Saadut osingot	1 028	550
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Osakeanti		
Omien osakkeiden hankinta ja myynti	62	189
Lyhytaikaisten korollisten saamisten muutos	0	-93
Pitkäaikaisten sisäisten lainojen muutos		
Maksetut osingot	-2 619	-4 185
Muu rahoituksen rahavirta		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
RAHAVAROJEN MUUTOS		
	-918	-4 462
Rahavarat tilikauden alussa	9 679	14 141
RAHAVAROJEN MUUTOS		
	-918	-4 462
Rahavarat tilikauden lopussa	8 761	9 679

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.10.2020

Panostaja-konsernin emoyhtiö on Panostaja Oyj, kotipaikka Tampere. Panostaja-konsernin konsernitilinpäätös on saatavissa osoitteesta Kalevantie 2, 33100 Tampere.

LUKUJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tilikaudella 1.11.2019–31.10.2020 tehdyn verotarkastuksen seurauksena yhtiölle maksuunpantiin edellisille tilikausille kohdistuneita arvontisäveroja yhteensä 511 000 euroa. Verot on kirjattu "Edellisten tilikausien voitto/tappio" -tiliä rasittaen.

ARVOSTUSPERIAATTEET

Kuluva käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Käyttöomaisuusosakkeet arvostetaan hankintahintaan.

ELÄKKEET

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on hoidettu ulkopuolisessa eläkevakuutusyhtiössä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

POISTOT

Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista on laskettu todennäköisen käyttöiän perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	3 v
Liikearvo	5–10 v
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 v
Rakennukset	20–40 v
Koneet ja kalusto	3–10 v
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 v

OMA PÄÄOMA

Tilikaudella 1.11.2019–31.10.2020 tehdyn verotarkastuksen seurauksena yhtiölle maksuunpantiin edellisille tilikausille kohdistuneita arvontisäveroja yhteensä 511 000 euroa. Verot on kirjattu "Edellisten tilikausien voitto/tappio" -tiliä rasittaen.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT 1.1.–1.7.

1.1. Liiketoiminnan muut tuotot

1000 euroa	2020	2019
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	87	6 160
Saadut tuet	7	17
Muut	151	140
	245	6 318

1.2. Henkilöstökulut

1000 euroa	2020	2019
Palkat ja palkkiot	1 117	1 510
Eläkekulut	148	200
Muut henkilösivukulut	75	91
	1 340	1 801
Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin		
Toimihenkilöitä	10	10

1.3. Poistot ja arvonalentumiset

1000 euroa	2020	2019
Suunnitelman mukaiset poistot		
Muut pitkävaikuttaiset menot	9	25
Koneet ja kalusto	28	43
	38	67

1.4. Liiketoiminnan muut kulut

1000 euroa	2020	2019
Liiketoiminnan muut kulut sisäinen	90	100
Liiketoiminnan muut kulut	300	382
Markkinointikulut	62	163
Tietohallintokulut	76	93
Asiantuntijapalvelukulut	175	641
Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappio	58	
Vuokratulot	129	129
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	889	1 508
Tilintarkastajan palkkiot		
tilintarkastuspalkkiot	43	70
oheispalvelut	17	24
	60	94

1.5. Rahoitustuotot ja -kulut

1000 euroa	2020	2019
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	548	1 578
Muilta	4	11
Osinkotuotot yhteensä	552	1 589
Muut korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	465	418
Muilta	251	257
Muut korkotuotot yhteensä	716	675
Muut rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	49	51
Muut rahoitustuotot yhteensä	49	51
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	764	725
Muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille		
Muille	108	143
Muut rahoituskulut yhteensä	108	143
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	108	143
Konserniosuuksien arvonalentumiset	3 771	
Osakkeiden ja osuuksien arvonalennus	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-2 563	2 172

1.6. Tilinpäätössiirrot

1000 euroa	2020	2019
Konserniavustus	200	0

1.7. Tuloverot

1000 euroa	2020	2019
Tuloverot tilikaudelta		791
Tuloverot edelliseltä tilikaudelta	9	-124
	9	667

TASEEN LIITETIEDOT 2.1- 2.8.

2.1 Aineettomat hyödykkeet

1000 euroa	2020	2019
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 01.11.	59	59
Hankintameno 31.10.	59	59
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-54	-54
Kirjanpitoarvo 31.10.	5	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 01.11.	405	405
Lisäykset 01.11.-31.10.	4	0
Hankintameno 31.10.	408	405
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-376	-351
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-9	-25
Kirjanpitoarvo 31.10.	23	29
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 01.11.	464	464
Lisäykset 01.11.-31.10.	4	0
Hankintameno 31.10.	468	464
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-430	-406
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-9	-25
Kirjanpitoarvo 31.10.	28	34

2.2 Aineelliset hyödykkeet

1000 euroa	2020	2019
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 01.11.	851	836
Lisäykset 01.11.-31.10.	43	34
Vähennykset 01.11.-31.10.	-45	-20
Hankintameno 31.10.	848	851
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-738	-695
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-28	-43
Kirjanpitoarvo 31.10.	82	112
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 01.11.	34	34
Hankintameno 31.10.	34	34
Kirjanpitoarvo 31.10.	34	34
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 01.11.	885	870
Lisäykset 01.11.-31.10.	43	34
Vähennykset 01.11.-31.10.	-45	-20
Hankintameno 31.10.	882	885
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-738	-695
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-28	-43
Kirjanpitoarvo 31.10.	116	146

2.3 Sijoitukset

1000 euroa	2020	2019
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 01.11.	37 127	36 785
Lisäykset 01.11.-31.10.	2 196	1 092
Vähennykset 01.11.-31.10.	-4 671	-750
Hankintameno 31.10.	34 653	37 127
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 01.11.	2 205	820
Lisäykset 01.11.-31.10.	0	1 505
Vähennykset 01.11.-31.10.	0	-120
Hankintameno 31.10.	2 205	2 205
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 01.11.	121	121
Lisäykset 01.11.-31.10.	0	3
Vähennykset 01.11.-31.10.	0	-3
Hankintameno 31.10.	121	121
Sijoitukset yhteensä		
Hankintameno 01.11.	39 453	37 726
Lisäykset 01.11.-31.10.	2 196	2 600
Vähennykset 01.11.-31.10.	-4 671	-872
Hankintameno 31.10.	36 979	39 453

2.4. Pitkäaikaiset saamiset

1000 euroa	2020	2019
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	4 842	5 451
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 309	1 974
Lainasaamiset	4 816	4 970
Muut saamiset	0	2 000
	10 966	14 395

2.5. Lyhytaikaiset saamiset

1000 euroa	2020	2019
Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	365	270
Myyntisaamiset	21	16
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	0	200
Konserniavustussaamiset	200	0
Muut saamiset	12	55
Osinkosaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Osinkosaamiset saman konsernin yrityksiltä	548	1 028
Muut lainasaamiset	170	0
Korkosaaminen saman konsernin yrityksiltä	107	62
Siirtosaamiset	1 174	1 148
	2 598	2 779

1000 euroa	2020	2019
Siirtosaamisten oleelliset erät		
Korkosaaminen lähipiirilainoista	7	6
Korkosaaminen muista lainasaamisista	99	86
Edelleenlaskutettavat kulut	989	989
Työttömyysvakuutusjaksotus	2	0
Kulujen jaksotukset	78	67
	1 174	1 148

2.6. Rahoitusarvopaperit

1000 euroa	2020	2019
Muut osakkeet ja osuudet		
Sijoitusrahasto-osuudet	6 366	8 394

2.7 Oma pääoma

1000 euroa	2020	2019
Osakepääoma 01.11.	5 569	5 569
Osakepääoma 31.10.	5 569	5 569
Ylikurssirahasto 01.11. - 31.10.	4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 01.11.	16 803	16 614
Johtoryhmän palkitseminen omina osakkeina	23	150
Hallituspalkkiot omina osakkeina	39	39
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.10.	16 865	16 803
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 01.11.	38 857	38 597
Verotarkastus arvonnäisäverot 2018-2019	-511	0
Osingonjako	-2 619	-4 185
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 31.10.	35 726	34 411
Tilikauden voitto/-tappio	-4 375	4 446
Oma pääoma yhteensä	58 476	65 920
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma 31.10.	48 216	55 660

2.8 Vieras pääoma

1000 euroa	2020	2019
2.8.1 Pitkäaikaiset velat		
Muut pitkäaikaiset velat	3	3
	3	3
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	39	39
	39	39
Pitkäaikaiset velat yhteensä	42	42
2.8.2 Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	63	89
Muut velat	541	33
Siirtovelat	323	402
	928	524
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1	1
	1	1
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkat sosiaalikuluneen	152	180
Palkkojen sivukulujaksotukset	43	34
Tulospalkkiojaksotus	122	121
Korkojaksotukset	6	6
Verojaksotus	0	60
	323	402
Lyhytaikaiset velat yhteensä	929	525

Muut liitetiedot

1000 euroa	2020	2019
Vakuudet ja vastuuitoumukset		
Konserniyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	3 266	3 313
Vuokravastuut		
Yhden vuoden kuluessa	166	163
Yli yhden enit. 5 vuoden kuluessa	235	393
Muut annetut pantit		
Omien velkojen vakuudeksi	1	1

Emoyhtiön hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelyksi ja voitonjaoksi

Panostaja Oyj:n jakokelpoiset varat, joihin on lisätty tilikauden ja edellisten tilikausien voitto 31 351 140,72 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 16 865 107,77 euroa ovat 48 216 248,49 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osakkeenomistajille osinkoa 0,03 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4.700.000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

Tampereella 10. päivänä joulukuuta 2020

Jukka Ala-Mello
Puheenjohtaja

Mikko Koskenkorva

Eero Eriksson

Tarja Pääkkönen

Kalle Reponen

Tapio Tommila
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tampereella 10. päivänä joulukuuta 2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Lauri Kallaskari
KHT

Tilintarkastuskertomus

Panostaja Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILITARKASTUS

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäräpörtin kanssa.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Panostaja Oyj:n (y-tunnus 0585148-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2019–31.10.2020.

Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävästä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyhtymistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyhtymille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1-kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 13 Liiketoiminnan muut kulut.

TARKASTUKSEN YLEINEN LÄHESTYMISTAPA

Yhteenveto

- Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus oli 1,8 miljoonaa euroa.
- Konsernitilinpäätöksessä tarkastuksen laajuuteen sisältyivät emoyhtiön lisäksi tytäryhtiöt Suomessa, kattaen valtaosan konsernin liikevaihdosta, varoista ja veloista.
- Liikearvon arvostus
- Tytäryhtiöosakkeiden arvostus (Emoyhtiö)

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatun konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa autoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus	1,8 miljoonaa euroa (1,9 miljoonaa euroa)
Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde	1 % tilikauden 2019 liikevaihdosta (kolmen vuoden keskiarvo)
Perustelut vertailukohteen valinnalle	Valitsimme olennaisuuden määrittämisessä käytettäväksi vertailukohteen liikevaihdosta, koska liikevaihto on käsityksemme mukaan tilinpäätöksen lukijoiden yleisesti käyttämä vertailukohta arvioidessaan konsernin suoriutumista. Lisäksi liikevaihto on yleisesti hyväksytty vertailukohde.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TARKASTUKSEN LAAJUUDEN MÄÄRITTÄMINEN

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Panostaja-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Emoyhtiön lisäksi tarkastuksemme laajuuteen ovat sisällyneet konsernin kaikki Suomen tytäryhtiöt. Konsernin liikevaihto muodostuu merkittävilta osin näistä tytäryhtiöistä. Muihin tytäryhtiöihin ei katsota liittyvän olennaisen virheellisuuden riskiä konsernitilinpäätöksen kannalta.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laaties-sämme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Liikearvon arvostus

Katso konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetieto 18 Aineettomat hyödykkeet

Panostaja-konsernin taseessa 31.10.2020 on liikearvoa 88,0 miljoonaa euroa, joka on 42% konsernin kokonaisvaroista. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Yhtiö testaa liikearvon arvonalentumisen varalta aina, kun on viitteitä siitä, että arvo saattaa olla alentunut, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Arvonalentumistestauksessa verrataan taseessa olevaa liikearvon määrää kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat edellyttävät johdolta merkittävää harkintaa, joka liittyy arvioihin tulevista rahavirroista, kuten liikevaihdon ja kustannusten kehityksestä, sekä diskonttokoron määrittämiseen.

Liikearvon testauksessa käytettäviin ennusteisiin liittyvistä johdon arvioista ja tasearvon merkittävydestä johtuen liikearvon arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Keskityimme tarkastustoimenpiteissämme johdon harkintaa edellyttävien arvioiden asianmukaisuuden varmentamiseen seuraavin toimenpitein:

Tarkastimme yhtiön käyttämän käyttöarvon laskentamallin oikeellisuuden vertaamalla mallia IAS 36: Omaisuuserien arvonalentuminen –standardin vaatimuksiin sekä tarkastamalla laskelmien matemaattisen oikeellisuuden;

Arvioimme käyttöarvolaskelmissa käytettyjen rahavirtaennusteiden määrittämiseen liittyvää prosessia ja vertasimme ennusteita hallituksen hyväksymiin budjetteihin ja ennusteisiin;

Arvioimme johdon käyttämien ennusteiden luotettavuutta muun muassa liikevaihdon kasvun ja liikevoiton kehittymisen osalta vertaamalla aikaisempien vuosien ennusteita toteumiin;

Arvioimme johdon laatimassa herkkyyyslaskelmassa käytettyjen oletusten asianmukaisuutta;

Diskonttokorkojen määrittämisessä käytettyjä laskentaoletuksia verrattiin soveltuvin osin ulkopuolisiin yleisesti hyväksytyihin tietolähteisiin; ja

Arvioimme konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 18 esitettyjen tietojen riittävyyttä ja asianmukaisuutta.

Emoyhtiön tilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Tytäryhtiöosakkeiden arvostus

Katso emoyhtiön tilinpäätöksen liitetieto 2.3 Sijoitukset	Tarkastustoimenpiteisiimme kuului seuraavia toimenpiteitä:
Panostaja Oyj:n tilinpäätöksessä 31.10.2020 taseen sijoituksiin sisältyvien tytäryhtiöosakkeiden arvo on 37,0 miljoonaa euroa.	Arvioimme käyttöarvolaskelmissa käytettyjen rahavirtaennusteiden määrittämiseen liittyvää prosessia, laskentaperiaatteita ja keskeisiä oletuksia:
Tytäryhtiöosakkeiden arvo on määritetty käyttöarvolaskelmien avulla.	Arvioimme johdon käyttämien ennusteiden luotettavuutta muun muassa liikevaihdon kasvun ja liikevoiton kehittymisen osalta vertaamalla aikaisempien vuosien ennusteita toteutuneisiin;
Tytäryhtiöosakkeiden määrä emoyhtiön taseessa on merkittävä ja arvostuksen sisältyy merkittävää johdon harkintaa.	Diskonttokorkojen määrittämisessä käytettyjä laskentaoletuksia verrattiin soveltuvien osin ulkopuolisiin yleisesti hyväksytyihin tietolähteisiin; ja
	Testasimme arvostuslaskelmien matemaattista oikeellisuutta.

Konsernitilinpäätöksen tai emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisuuden riskejä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollis-

ten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

Muut raportointivelvotteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 7.3.2000 alkaen yhtäjaksoisesti 20 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdesämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Tampereella 10.12.2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Lauri Kallaskari
KHT

Tietoa osakkeista

OSAKEPÄÄOMA JA OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52 533 110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 110 824 kappaletta (tilikauden 193 594 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,2 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 1.2.2019 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 16.12.2019 yhtiön johdolle osakepalkkioina yhteensä 28 325 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 16.12.2019 yhteensä 12 195 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna. Panostaja luovutti yhtiökokouksen 6.2.2020 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 13.3.2020 yhteensä 13 514 kappaletta, 5.6.2020 yhteensä 14 368 kappaletta sekä 4.9.2020 yhteensä 14 368 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

Yhtiön osakkeet on julkisesti noteerattu vuodesta 1989. Tällä hetkellä yhtiön osakkeet on noteerattu Nasdaq Helsingissä.

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 6. helmikuuta 2020 Tampereella. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin viisi (5), ja valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvälle toimikaudelle hallitukseen valittiin uudelleen Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen sekä Kalle Reponen.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että tilintarkastajien lukumääräksi vahvistetaan yksi (1).

Yhtiökokous päätti, että tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy valitaan tilintarkastajaksi toimikaudeksi, joka päättyy vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Lauri Kallaskari.

Todettiin vastuuvapauden myöntämisen tilikaudelta 1.11.2018–31.10.2019 koskevan seuraavia henkilöitä: Hallituksen jäsenet Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen ja Hannu-Kalle (Kalle) Reponen sekä toimitusjohtaja Juha Sarsama ajanjaksolla 1.11.2018–31.12.2018 ja toimitusjohtaja Tapio Tommila ajanjaksolla 1.1.2019–31.10.2019. Yhtiökokous päätti myöntää vastuuvapauden yllä mainituille hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajille.

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2018 – 31.10.2019 ja päätti, että päättyneeltä tilikaudelta osakkeenomistajille maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi yhtiökokous päätti, että hallitus valtuutetaan päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakami-

sesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 4 700 000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan ja että valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille kullekin 20.000 euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia (1 %) yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti (1 %) yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiökokous päätti edelleen, että hallituksen jäsenten matkakulut korvataan Verohallinnon vahvistaman kulloisenkin matkakorvausperusteen enimmäismäärän mukaisena.

Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään omien osakkeiden hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä siten, että hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 5 200 000 osaketta, mikä vastaa noin 9,9 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus kumoaa edellisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa 31.1.2019 annetun omien osakkeiden hankintaa koskevan valtuutuksen. Valtuutus on voimassa 5.8.2021 saakka.

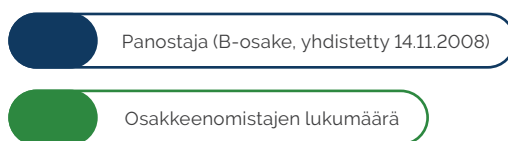
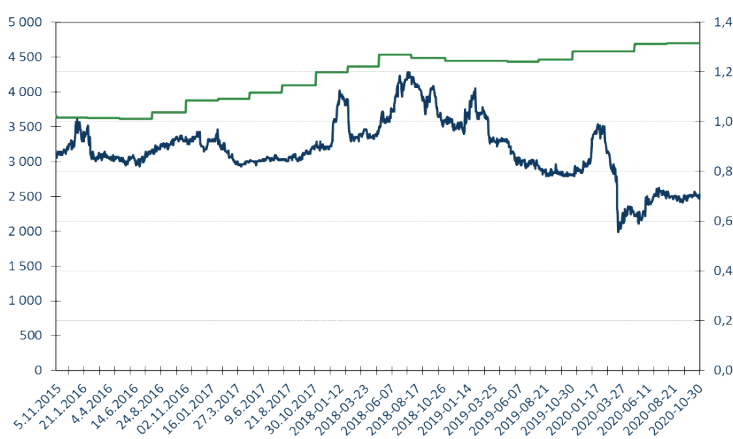
Yhtiön hallitus piti välittömästi yhtiökokouksen päätyttyä järjestäytymiskokouksen, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen päätöskurssi vaihteli tilikauden aikana 0,51 euron (alin noteeraus) ja 1,00 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 5.807.553 kappaletta, mikä edustaa 11,1 % osakekannasta. Osakkeen lokakuun 2020 päätöskurssi oli 0,71 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo lokakuun 2020 lopussa oli 37,2 milj. euroa (40,8 milj. euroa). Yhtiöllä oli lokakuun 2020 lopussa 4.697 osakkeenomistajaa (4.464).

Osakkeen vaihto sekä kurssit

	alin, €	ylin, €	Osakeantioikaistu vaihto kpl	% -osakkeista
2020	0,51	1,00	5 807 553	11,1
2019	0,77	1,16	9 489 880	18,1
2018	0,88	1,21	9 374 954	18,0
2017	0,82	0,98	7 863 788	15,1
2016	0,81	1,04	5 959 389	11,5
2015	0,77	0,94	6 508 111	12,7
2014	0,69	0,91	7 908 686	15,4
2013	0,66	0,86	3 814 701	7,4
2012	0,73	1,05	5 725 530	11,1
2011	0,97	1,51	3 841 477	7,7
2010	1,32	1,75	5 301 507	11,2
2009	0,89	1,4	8 108 040	17,5

Suurimmat osakkeenomistajat

20 suurinta osakkeenomistajaa 31.10.2020

	Osakkeita kpl	%-osakkeista
1 Treindex Oy	5 886 200	11,20 %
2 Oy Koskenkorva Ab	5 469 798	10,41 %
3 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 259 000	8,11 %
4 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	3 468 576	6,60 %
5 Koskenkorva Mikko Matias	1 986 055	3,78 %
6 Malo Hanna Maria	1 682 207	3,20 %
7 Kumpu Minna Kristiina	1 682 170	3,20 %
8 Koskenkorva Maija Kristiina	1 347 542	2,57 %
9 Koskenkorva Matti Olavi	1 158 903	2,21 %
10 Koskenkorva Mauno Juhani	1 040 769	1,98 %
11 Johtopanos Oy	1 030 000	1,96 %

	Osakkeita kpl	%-osakkeista
12 Porkka Harri	822 000	1,56 %
13 Pravia Oy	751 665	1,43 %
14 Koskenkorva Pekka Juhani	733 502	1,40 %
15 LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö	674 000	1,28 %
16 Malkavaara Kari	408 203	0,78 %
17 Hietanen Reijo Tapio	378 330	0,72 %
18 Maxstar Oy	369 991	0,70 %
19 Comito Oy	300 000	0,57 %
20 Telanne Minna Liisa	259 659	0,49 %
	33 708 570	64,17 %
Muut osakkeenomistajat	18 824 540	
Yhteensä	52 533 110	

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.10.2020

Osakemäärä	Omistajia kpl	%	Osakkeita/ääniä kpl	%
1-1000	2 750	58,55 %	1 063 352	2,02 %
1001-10000	1 615	34,38 %	5 320 412	10,13 %
10001-100000	285	6,07 %	7 586 467	14,44 %
100001-500000	32	0,68 %	6 570 492	12,51 %
500001-	15	0,32 %	31 992 387	60,90 %
Yhteensä	4 697	100,00 %	52 533 110	100,00 %
joista hallintarekisteröityjä	9		205 249	0,04 %
Liikkeeseenlaskettu määrä			52 533 110	100,00 %

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.10.2020

Sektoriluokka	Omistajia kpl	%	Osakkeita/ääniä kpl	%
Yritykset	139	2,96 %	15 378 784	29,27 %
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	12	0,26 %	4 327 241	8,24 %
Julkisyhteisöt	1	0,02 %	4 259 000	8,11 %
Kotitaloudet	4 518	96,19 %	28 219 147	53,72 %
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11	0,23 %	131 764	0,25 %
Ulkomaat	16	0,34 %	11 925	0,02 %
Yhteensä	4 697	100,00 %	52 327 861	99,61 %
joista hallintarekisteröityjä	9		205 249	0,39 %
Liikkeeseenlaskettu määrä			52 533 110	100,00 %

Vuosikertomus 2020

[→ vuosikertomus.panostaja.fi](https://www.vuosikertomus.panostaja.fi)